

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
รุ่งทิพย์ หอมวิไลย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2549

รุ่งทิพย์ หอมวิไลย. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี
และนำหน้าความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มศรีนครินทร์ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน
(Two-Stage Random Sampling) จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
แบบสอบถาม 5 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจ
ภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเป็นคนดี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80, .79, .70, .65
และ .96 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสหสัมพันธ์พหุคูณและการวิเคราะห์
การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต
ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับความเป็นคนดีมีค่าเท่ากับ 0.547 ซึ่งมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยทั้ง 4 ประการร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความเป็นคนดี
ของนักเรียนได้ร้อยละ 29.90

2. ค่านำหน้าความสำคัญของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ส่งผลต่อความเป็น
คนดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลต่อ
ความเป็นคนดีมากที่สุด มีค่านำหน้าความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .607 รองลงมาคือ
ลักษณะมุ่งอนาคต มีค่านำหน้าความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .129 ส่วนความเชื่อ
อำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่งผลต่อความเป็นคนดีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

Rungtip Homwilai. (2006). *A Study of the Relationship between Some Factors and Good Man Characteristics of Mattayomsuksa III Students in Srinakarin Cluster, Bangkok*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics).
Bangkok : Graduate School, Srinakarinwirot University.
Advisor Committee : Dr. Suwaporn Semheng, Assist. Prof. Raweewan Panpanich.

The purposes of this research were to study the relationship between some factors and good man characteristic and to find beta weight of each factor which contributed to good man characteristic. The two-stage random sampling was used to select 330 Mattayomsuksa III students of academy year 2005 in Educational Opportunity Expanding schools of Bangkok Metropolis. The instruments for this study were questionnaires on achievement motive, future orientation, internal locus of control, moral reasoning and good man characteristic. The reliability of the instruments were .80, .79, .70, .65 and .96 respectively. The data were analyzed by using multiple correlation and multiple regression.

The result of the study showed that :

1. The multiple correlation coefficients between achievement motive, future orientation, internal locus of control, moral reasoning and good man characteristic was statistically significant at .01 level
2. The beta weight of achievement motive and future orientation were .607 and .129 contributed to the good man characteristic with statistically significant at .01 and .05 level respectively. But internal locus of control, moral reasoning were found not statistically significant contributed to good man characteristic.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
รุ่งทิพย์ หอมวิไลย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาความเมตตาเอาใจใส่ให้คำปรึกษา และความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ และอาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ในการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำและข้อแก้ไขต่างๆ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือแนะนำและแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าและขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ อาจารย์และนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองเครื่องมือและนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา รุ่น 3 ทุกท่านที่คอย ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ด้วยดีตลอดมา

ท้ายสุดนี้คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอบอบแต่ พระคุณครูอาจารย์ บิดา มารดา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมาจนผู้วิจัย สำเร็จการศึกษา

รุ่งทิพย์ หอมวิไล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	3
ความสำคัญของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นคนดี.....	7
ความหมายของความเป็นคนดี.....	7
ลักษณะของคนดี.....	8
ความมีวินัย.....	11
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่.....	13
ความรักชาติ.....	14
การรู้หน้าที่.....	16
ความซื่อสัตย์.....	16
ความขยันหมั่นเพียร.....	18
ความประหยัด.....	19
ความเป็นประชาธิปไตย.....	20
ความเสียสละ.....	22
การรักษาสิ่งแวดล้อม.....	23
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความเป็นคนดี.....	26
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	28
ลักษณะมุ่งอนาคต.....	30
ความเชื่ออำนาจภายในตน.....	32
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยในประเทศ.....	43
งานวิจัยต่างประเทศ.....	44
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	46
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	47
วิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
5 สรุปและอภิปรายผล.....	66
สังเขปจุดประสงค์ สมมติฐานและวิธีดำเนินการวิจัย.....	66
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	66
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	81
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	82
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	113

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก.....	41
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	47
3 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของ ปัจจัยบางประการและความเป็นคนดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	62
4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างปัจจัยบางประการ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อย่างง่ายระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี.....	63
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	64
6 ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่มีต่อความเป็นคนดีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	64
7 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความเป็นคนดี.....	85
8 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	86
9 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต.....	87
10 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตน.....	88
11 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	89
12 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความเป็นคนดี.....	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของ พฤติกรรมทางจริยธรรม.....	27
2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม.....	48

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมไทยขาดการกลั่นกรองและเลือกใช้วัฒนธรรมสมัยใหม่จากต่างประเทศอย่างเหมาะสม จึงก่อให้เกิดปัญหาทางศีลธรรมและสังคมมากขึ้น สังคมไทยได้เบี่ยงเบนจากเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่ต้งามและคุณค่าชีวิตเรียบง่ายแบบดั้งเดิมมายึดติดกับอำนาจนิยมจากความร่ำรวยและระบบอุปถัมภ์ เกิดกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ค่านึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมส่งผลให้สภาพวิถีชีวิตในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เกิดปัญหาความเสื่อมทางศีลธรรมจริยธรรมและปัญหาทางสังคมต่างๆ ติดตามมาอีกมากมาย (สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 30) โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่เป็นไปตามกระแสทางสังคมและได้รับผลกระทบอย่างมากที่สุด ได้แก่ เด็กและเยาวชนเนื่องจากเด็กและเยาวชนมีวุฒิภาว่น้อยและประสบการณ์ยังไม่มาก จึงขาดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมและค่านิยมอย่างผิดๆ โดยไม่คำนึงถึงว่าเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยหรือวัฒนธรรมไทยหรือไม่ อาทิ การแต่งกายแบบสมัยนิยม คำพูดที่ไม่สุภาพ การเที่ยวเตร่ การมีความสัมพันธ์ทางเพศอย่างเสรี การดื่มสิ่งมีเ็นเมา และการเสพยาเสพติด ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนทำลายวัฒนธรรมและจริยธรรมอันดีงามของคนไทยและเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม (นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. 2536 : 18) และหากปัญหานั้นมิได้รับการเหลียวแลแก้ไขและพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น ก็น่าที่จะเป็นห่วงต่อบุคลิกภาพและจิตใจของเยาวชนไทยซึ่งเป็นความหวังและอนาคตของสังคม (นิศารัตน์ ศิลปเดช. 2534 : 8)

วิถีทางในการแก้ปัญหาทางสังคมนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพประชากรในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพ คือ การให้คำปรึกษาและการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีเป็นผู้มีจริยธรรมสูง นั่นคือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ลักษณะความเป็นผู้มีจริยธรรมสูงนี้จะต้องเกิดในประชากรส่วนใหญ่ก่อน ประเทศจึงจะสามารถพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 19)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม โดยให้ความสำคัญกับการสร้างคนไทยให้มีคุณภาพ เป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดจนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2543 : 10) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 16) ที่ระบุว่าผู้เรียนที่พึงประสงค์คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดี

งาม มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รับผิดชอบ ใฝ่หาความรู้ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ผู้ที่มีพฤติกรรมพลเมืองดี เช่น มีพฤติกรรมซื่อสัตย์ มีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นผู้ปฏิบัติอยู่ในกรอบของกฎหมาย บ้านเมืองและเป็นผู้ที่ไม่ประพฤติผิดระเบียบของสังคม ตลอดจนมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญของตนเองและประเทศชาติ จะเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538 : 16) บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตนี้จะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง สามารถควบคุมตนเองได้ จึงสามารถถ่วงการกระทำที่จะทำให้ตนเองและผู้อื่นหรือส่วนรวมเดือดร้อน (เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2527 : 25)

ในชีวิตประจำวันของคนเราจะต้องเผชิญกับปัญหาที่ต้องขบคิดต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา ปัญหาบางอย่างง่ายต่อการตัดสินใจ ไม่ต้องใช้ความคิดหรือใช้เวลามากนัก แต่บางปัญหา มีความยุ่งยากซับซ้อนต้องใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจ บุคคลที่พิจารณาสิ่งต่างๆ ด้วยเหตุผล จะสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมจากผลการวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520 : 11) ยืนยันว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นลักษณะภายในที่สำคัญลักษณะหนึ่ง ซึ่งผลักดันให้บุคคลเกิดความเพียรที่จะทำงานจนสำเร็จลุล่วง ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ ผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อประสบความสำเร็จก็เกิดความสุขความภาคภูมิใจ แต่เมื่อเกิดความล้มเหลวก็ไม่ย่อท้อกลับพยายามที่จะลงมือใหม่ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2523 : 38) จากงานวิจัยของ นฤทัย ดาวเรือง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่นพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น

ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะมีความกระตือรือร้นต่อความเป็นไปของสภาพแวดล้อมที่จะมีประโยชน์ต่อพฤติกรรมในอนาคตของเขา จะพยายามปรับปรุงสถานการณ์ต่างๆ ให้ดีขึ้นตามลำดับขั้น ให้คุณค่าทางทักษะหรือผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากความพยายามเป็นสำคัญ (Rotter. 1966 : 25) และจากการศึกษาของไบรอัน (Bryant. 1971 : 84) ได้ศึกษาพบว่าเด็กที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเองสูงกว่าความเชื่อภายนอกตน จะมีวินัยแห่งตนมากกว่า สามารถปรับตัวได้ดีกว่า มีความต้องการผลสัมฤทธิ์และมีความอดทนมากกว่า

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ว่าปัจจัยตัวใดบ้างที่ส่งผลต่อความเป็นคนดี เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการหาแนวทางซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริม

ความเป็นคนดี อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะคือ

1. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ ซึ่งได้แก่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อหาน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะทำให้ทราบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นคนดีของนักเรียนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับความเป็นคนดี และค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความเป็นคนดี เพื่อส่งเสริมความเป็นคนดีของนักเรียน และเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นคนดีต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จากโรงเรียนทั้งหมด 14 โรงเรียน จำนวน 1,093 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จากโรงเรียนทั้งหมด 5 โรงเรียน จำนวน 330 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง แบบสองขั้นตอน (Two – Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ปัจจัยบางประการ ได้แก่

- 1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 1.2 ลักษณะมุ่งอนาคต
- 1.3 ความเชื่ออำนาจภายในตน
- 1.4 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. ตัวแปรตาม คือ ความเป็นคนดี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความเป็นคนดี หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคล แสดงออกในด้านความมีวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักษาสิทธิหน้าที่ ซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร ประหยัด มีความเป็นประชาธิปไตย มีความเสียสละ และรักษาสันติภาพ

1.1 ความมีวินัย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่ถูกต้องตามข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับ

1.2 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีที่บุคคลกระทำเพื่อผู้อื่นและสังคม การแบ่งปันสิ่งของหรือของใช้ให้กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยมิได้ถูกบังคับ หรือขอร้องให้ช่วยเหลือในขณะทำกิจกรรมต่างๆ

1.3 ความรักชาติ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความรักไทย นิยมไทย สำนึกและภูมิใจในความเป็นไทย ช่วยทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ให้ความร่วมมือเผยแพร่และเทิดทูนเกียรติคุณของชาติ

1.4 การรู้หน้าที่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรม หรือการกระทำของนักเรียนที่ปฏิบัติตนในสิ่งที่ตนเป็นหน้าที่ที่ควรทำ พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

1.5 ความซื่อสัตย์ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่ประพฤติตนอย่างถูกต้องและตรงต่อความเป็นจริงของนักเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ซึ่งรวมถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

1.6 ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกให้เห็นว่ามีความบากบั่นและพยายามทำงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วางแผนและจัดระบบ พยายามศึกษาหาความรู้โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

1.7 ความประหยัด หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่รู้จักใช้จ่ายทรัพย์สิน ทรัพยากร หรือสิ่งของเครื่องใช้อย่างเหมาะสมและให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

1.8 ความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่สามารถอยู่กับผู้อื่นด้วยความเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นทั้งกายและวาจา ไม่ก้าวร้าวในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบ และทำประโยชน์เพื่อความสุขของส่วนรวม

1.9 ความเสียสละ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แบ่งปันไม่เอาเปรียบ อุทิศเวลาเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

1.10 การรักษาสิ่งแวดล้อม หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่ดูแลสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์

2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะกระทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีความเพียรพยายาม แม้จะยากลำบากก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะคาดการณ์ไกลและวางแผนเพื่อรอรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รู้จักการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้ รอได้อย่างเหมาะสมไม่ต้องพึ่งพาการควบคุมจากผู้อื่น และสามารถกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทนเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้

5. ความเชื่ออำนาจภายในตน หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่เชื่อว่าสิ่งต่างๆ ที่ตนได้รับหรือเกิดขึ้นกับตนทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว เกิดจากการกระทำหรือความสามารถของตนเอง และตนสามารถควบคุมได้

6. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่นักเรียนใช้เหตุผลในการที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจ หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ

7. ค่าน้ำหนักความสำคัญ หมายถึง ค่าที่แสดงถึงตัวแปรอิสระแต่ละด้านที่ส่งผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด การวิจัยครั้งนี้จะคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญ ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β)

8. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไปทางการวัดผลการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสร้างแบบทดสอบมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามที่นิยามไว้ในแต่ละพฤติกรรมที่ต้องการวัด

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยขอนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นคนดี
 - 1.1 ความหมายของความเป็นคนดี
 - 1.2 ลักษณะของคนดี
 - 1.2.1 ความมีวินัย
 - 1.2.2 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - 1.2.3 ความรักชาติ
 - 1.2.4 การรู้หน้าที่
 - 1.2.5 ความซื่อสัตย์
 - 1.2.6 ความขยันหมั่นเพียร
 - 1.2.7 ความประหยัด
 - 1.2.8 ความเป็นประชาธิปไตย
 - 1.2.9 ความเสียสละ
 - 1.2.10 การรักษาสีหยาตลอม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความเป็นคนดี
 - 1.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 1.2 ลักษณะมุ่งอนาคต
 - 1.3 ความเชื่ออำนาจภายในตน
 - 1.4 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นคนดี

1.1 ความหมายของความเป็นคนดี

กรมวิชาการ (2523 : 37) ได้ให้ความหมายของความเป็นคนดี หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความประพฤติดีทั้งกาย วาจา และทางความคิด คือ ทำดี พูดดี คิดดี

กรมสุขภาพจิต (2543 : 54) ได้ให้ความหมายของความเป็นคนดี หมายถึง ลักษณะของคนที่สามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจคนอื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมแยกเป็น 9 ด้าน

- 1) การควบคุมตนเอง
- 2) ความรับผิดชอบ
- 3) การมีแรงจูงใจ
- 4) การตัดสินใจและแก้ปัญหา
- 5) สัมพันธภาพกับผู้อื่น
- 6) ความภูมิใจในตนเอง
- 7) ความพอใจในชีวิต
- 8) ความสุขสงบทางใจ
- 9) การเห็นใจผู้อื่น

ประกาศรี สืออำไพ (2540 : 37) ให้ความหมายของ ความเป็นคนดี คือ ลักษณะของบุคคลสมบูรณ์ด้วยศีลเป็นบัณฑิต ผู้รักษานิยามพร้อมด้วยองค์คุณในมนุษย์ ผู้ฝึกตนแล้วเป็นบุคคลผู้ประเสริฐ สัตบุรุษย่อมมีชื่อเสียงไปทั่วทิศ มีความยินดีในการเกื้อกูลสัตว์ มีสวรรค์เป็นที่ไปในเบื้องหน้า มีความชอบธรรมนำความเจริญมาให้

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 16) อธิบายว่า คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 31) ได้กล่าวไว้ว่า ความเป็นคนดี หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของความมีวินัยและค่านิยมประชาธิปไตย ความมีวินัย คือ คุณลักษณะ จิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎกติกาของสังคมเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2544 : 8) ได้กล่าวไว้ในแผนวัฒนธรรมแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ว่า คนดี คือ

คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ พากเพียร ขยัน ประหยัด รักประเทศ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 216) ได้ให้ความหมายของคนดีว่า หมายถึง คนที่มีคุณความดี คนที่มีคุณธรรม

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2547 : 104) ให้ความหมายของคนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออกและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

สรุปได้ว่า ความเป็นคนดี หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคลแสดงออกในด้านความมีวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักษาดี รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร ประหยัด มีความเป็นประชาธิปไตย มีความเสียสละ และรักษาสิ่งแวดล้อม

1.2 ลักษณะของคนดี

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมเพื่อชีวิต (กนก จันทวีขจร. 2533 : 272 – 273) ว่าคุณลักษณะของคนดีเป็นดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์สุจริต
2. มีความยุติธรรม
3. มีระเบียบวินัย
4. มีความรับผิดชอบในตัวเอง
5. มีความขยันหมั่นเพียร
6. มีความอดทน
7. มีความประหยัด
8. มีเคารพต่อกฎหมาย
9. มีความสามัคคี
10. มีความเสียสละ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2540 : 16 – 17) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. มีความซื่อสัตย์
3. มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. สามารถควบคุมตนเองได้

5. มีเหตุผล
6. มีความเสียสละ
7. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
8. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
9. มีความขยันหมั่นเพียร

พิสันต์ ประทานชวน (2541 : 27) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. มีความขยัน
3. มีความซื่อสัตย์
4. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
5. ตรงต่อเวลา
6. ไม่ทุจริตในหน้าที่
7. ไม่เห็นแก่ตัว
8. มีจิตใจอารมณ์มั่นคง
9. ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น
10. รู้จักให้อภัย
11. ช่วยเหลือผู้อื่น
12. ไม่หลบหลีกการงาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 5 - 16) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความสนใจใฝ่รู้
2. มีความสามารถในการควบคุมตนเอง
3. มีความรับผิดชอบ
4. มีเหตุผล
5. มีความซื่อสัตย์
6. มีความขยันหมั่นเพียร
7. ตรงต่อเวลา
8. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. มีความอดทน
10. มีลักษณะของการเป็นผู้นำ
11. การรับฟังและเคารพสิทธิของผู้อื่น
12. การช่วยเหลือและพึ่งพาตนเอง

13. การยอมรับการกระทำของตน
14. การเสียสละ
15. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
16. การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม
17. การทำตามข้อตกลง
18. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
19. มีวินัยในการเรียนรู้
20. การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
21. การป้องกันสิทธิของตนเอง
22. การเคารพกติกาของสังคม
23. ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มม้น (2542 : 46) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ
2. มีความสนใจใฝ่รู้
3. มีความซื่อสัตย์
4. ขยัน
5. ตรงต่อเวลา
6. ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
7. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
8. ช่วยเหลือผู้อื่น
9. ทำตามข้อตกลง
10. เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น
11. มีเหตุผล

พระธรรมโกศาจารย์ (2545 : 1-8) ได้กล่าวไว้ในคู่มือคนดีว่า คนดี คือ ผู้มีวิชาความรู้ดีและมีความประพฤติดีด้วย และมีลักษณะอื่นๆ บ่งบอกให้เห็นลักษณะของคนดี ดังนี้

1. มีความรู้ดี
2. มีมารยาทงามทั้งกายและวาจา
3. มีความซื่อสัตย์ทั้งทางใจ และทางวาจา
4. มีความสุจริตต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา และทางใจ
5. มีน้ำใจดี
6. มีน้ำใจงาม
7. พุดจาไพเราะ สุภาพ นุ่มนวล

8. พูดแต่เพียงพอดี
9. พูดแต่คำจริง
10. พูดแต่คำสมานสามัคคี
11. เป็นคนขยัน
12. เป็นคนประหยัด
13. รู้จักรักษาเกียรติยศของตน
14. ช่วยรักษาเกียรติยศของญาติและมิตรสหาย
15. ช่วยรักษาเกียรติยศของสถานที่ที่ตนทำงานและของเพื่อนร่วมงาน
16. เป็นผู้รักษาความสงบ
17. สามารถสร้างตนเองให้มีหลักฐานโดยชอบ
18. รู้จักปกครองตนเอง
19. รู้จักปกครองผู้อื่นโดยชอบธรรม
20. ตั้งมั่นอยู่ในความยุติธรรม
21. ไม่ดูหมิ่นและเหยียดหยามผู้อื่น
22. ไม่ประทุษร้ายต่อญาติและมิตรสหาย
23. เป็นผู้มักตัญญูทวดเวทอย่างมั่นคง
24. ประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของชาติตน และชาติอื่นที่เราอาศัย
25. ยึดมั่นในศาสนา
26. ใช้อริยธรรมในทางที่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย และศีลธรรมอันดีงามตลอดไป
27. ไม่ลืมหืมตา
28. ไม่ขายตัวต่อผู้ประพฤติไม่ชอบ
29. เป็นคนคงที่
30. เป็นคนไม่ไฝต่ำ

จากที่มีผู้กล่าวถึงลักษณะของคนดีไว้นั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คนดีควรมีความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความรับผิดชอบ

1.2.1 ความมีวินัย

ความหมายของความมีวินัย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2532 : 5) ให้ความหมายของวินัยว่า หมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงาม เพื่อความสงบสุขในชีวิตตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 433-434) สรุปความหมายของวินัยตามความหมายในสังคมไทยได้เป็น 2 ทางคือ

1. ความหมายในทางรูปธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติหรือแบบสำหรับคนในองค์กร ในหมู่ในเหล่า ในวงการแต่ละแห่ง ซึ่งเราเรียกข้อปฏิบัติหรือแบบที่กำหนดไว้หรือที่มุ่งหวัง สำหรับคนในวงการนั้นว่า “วินัย” เช่น ในวงการทหารก็มีวินัยทหารเป็นข้อปฏิบัติ หรือแบบของทหาร ในวงการข้าราชการพลเรือนสามัญก็มีวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นข้อปฏิบัติ หรือแบบของข้าราชการพลเรือนสามัญ ในวงการข้าราชการครูก็มีวินัยข้าราชการครูเป็นข้อปฏิบัติหรือแบบของข้าราชการครู เมื่อพูดว่า “วินัยทางทหารต่างกับวินัยข้าราชการพลเรือน” ก็หมายความว่าข้อปฏิบัติสำหรับทหารหรือแบบของทหารต่างกับข้อปฏิบัติสำหรับข้าราชการพลเรือนหรือแบบของข้าราชการพลเรือน

2. ความหมายในทางนามธรรม หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรม (Behavior) ที่แสดงออกมาเป็นการยอมรับหรือปฏิบัติตามการนำการบังคับบัญชา หรือมีระเบียบหรืออยู่ในแบบแผนควบคุมตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 4-5) ให้ความหมายของความมีวินัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจตกอยู่ในภาวะจำยอมถูกควบคุม

2. วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้นโดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใดๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม

ปรีชา ชัยนิยม (2542 : 6) ให้ความหมายว่าความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติที่ถูกต้องตามข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้จำกัดขอบข่ายพฤติกรรม การแสดงความมีระเบียบวินัยไว้ดังนี้ แต่งกายสะอาด เรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน เชื่อฟังคำสั่งและปฏิบัติหน้าที่ที่ครูอาจารย์มอบหมายให้ เชื่อฟังคำสั่งสอน ตลอดจนประกาศและคำสั่งของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียน รักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน ทั้งขยะในที่ที่จัดให้

มาลี จุฑา (2542 : 28) ให้ความหมาย ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ ธรรมเนียม ตลอดจนปฏิบัติตามคำสั่งของครูอาจารย์ และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1077) ได้ให้ความหมายของวินัยว่า หมายถึง ระเบียบแบบแผน และข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ

จากความหมายของวินัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความมีวินัย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่ปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับ

ลักษณะของบุคคลที่มีระเบียบวินัย

พฤติกรรมบ่งชี้ความมีวินัย ได้แก่ การควบคุมตนเอง ความเอื้ออาทร ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความขยัน และตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2522 : 5) ได้ระบุคุณลักษณะของบุคคลที่มีวินัยไว้ดังนี้

1. มีความเชื่ออำนาจในตนเอง
2. ความเป็นผู้นำ
3. มีความรับผิดชอบ
4. ตรงเวลา
5. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
6. รู้จักการเสียสละ
7. มีความอดทน
8. มีความตั้งใจเพียรพยายาม
9. ยอมรับผลการกระทำของตนเอง

สำรวย วรเทศะคงคา (2534 : 28) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีวินัย ไว้ดังนี้

1. ความเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่งหรือข้อตกลง

ชิดกมล สังข์ทอง (2536 : 15) ได้ระบุคุณลักษณะของบุคคลที่มีวินัย ไว้ดังนี้

1. สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคคลที่มีวินัยจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่งหรือข้อตกลง ตรงเวลา รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี

1.2.2 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

เลมโบ (Lembo. 1967 : 70-73) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไว้ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นลักษณะของบุคคลที่จะแสดงความต้องการและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน ความต้องการดังกล่าวเกิดจากความบังเอิญและบุคคลนั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรมการศาสนา (2521 : 28) ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไว้ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หมายถึง การแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วยกาย วาจา ตลอดจนการให้ปันวัตถุสิ่งของ ไม่ใจแคบ เห็นแก่ตัว

ธีระพร อุวรรณโณ (2535 : 65) กล่าวว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การกระทำที่ผู้กระทำมีเจตนาเป็นประโยชน์กับผู้อื่นโดยไม่คาดหวังสิ่งตอบแทน ทั้งภายนอกและภายในตน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 65) ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ว่า หมายถึง การอุทุน จื้อจัน แสดงน้ำใจต่อผู้อื่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่แสดงออก ถึงความรู้สึกที่ดีที่บุคคลกระทำเพื่อผู้อื่นและสังคม การแบ่งปันสิ่งของหรือของใช้ให้กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยมีได้ถูกบังคับหรือขอร้องให้ช่วยเหลือในขณะทำกิจกรรมต่างๆ

ลักษณะของบุคคลที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ม.ป.ป. : 187-189) ได้แบ่งประเภทของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไว้ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
2. ช่วยระงับการงานให้การสงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยด้วยความยินดี
3. ช่วยเหลือให้คำแนะนำ
4. ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่น
5. ช่วยพูดปลอบใจในเมื่อเพื่อนฝูงได้รับความลำบากเดือดร้อน
6. ช่วยแสดงความคิดเห็น
7. ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน
8. ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ
9. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญาของตน
10. ฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
11. ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นเสมอ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จะมีพฤติกรรมดังนี้ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายใจ ช่วยทำระงับการงาน ให้การสงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยด้วยความยินดี ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นเสมอ ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ช่วยทำงานในห้องสมุด พูดจาปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ เห็นใจผู้อื่น

1.2.3 ความรักชาติ

ความหมายของความรักชาติ

ม.ล.จุลลา งอนรต (2513 : 3) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความรักชาติ หมายถึง ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยอมเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจรักวินัย ซื่อตรงต่อหน้าที่ ช่วยทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ให้ความร่วมมือเผยแพร่ และเกื้อหนุนเกียรติคุณของชาติ

คณะอนุกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม (2529 : 91) ได้ให้ความหมายของความรักชาติ หมายถึง การมีความรักไทย นิยมไทย สำนึกและภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความผูกพันห่วงแหนมาตุภูมิ รักแผ่นดินถิ่นที่อยู่ของคนไทยที่อยู่แต่อดีตและจะเป็นที่อยู่ของอนุชนไทย รุ่นต่อไปในอนาคต รักเพื่อนร่วมชาติไม่เฉพาะแต่ญาติมิตร ตั้งใจอดทนซึ่งกันและกันให้มีชีวิตที่เป็นสุขทั่วถึงกัน มุ่งมั่นส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งการรักษาผลประโยชน์และเกียรติภูมิของชาติด้วย

สรุปได้ว่าความรักชาติ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความรักไทย นิยมไทย สำนึกและภูมิใจในความเป็นไทย ช่วยทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ให้ความร่วมมือเผยแพร่และเทิดทูนเกียรติคุณของชาติ

ลักษณะของบุคคลที่มีความรักชาติ

กรมวิชาการ (2528ก : 101 ; 2528ข : 114) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติตนให้ได้ชื่อว่าเป็นคนรักชาติ และพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความรักชาติไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. แสดงความเคารพต่อธงชาติและเพลงชาติ
2. ร้องเพลงชาติได้ถูกต้อง
3. ไม่ทำลายธงชาติ
4. ประดับธงชาติที่อาคารบ้านเรือนในวันสำคัญๆ เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
5. ไม่นำธงชาติไปเหยียบย่ำหรือใช้ปูพื้นอาคารบ้านเรือน
6. ไม่ประพฤติผิดกฎหมายบ้านเมือง เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่
7. รักษาสาธารณะสมบัติของชาติ เช่น ถนน สะพาน ปุชนิยบุคคล ฯลฯ
8. ประพฤติตนเป็นคนดีมีคุณค่า ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด
9. เสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล (เมื่อมีรายได้)
10. รับใช้ชาติโดยเป็นทหาร (เมื่อถึงเวลา)
11. บริจาคทรัพย์หรือสิ่งของช่วยทหารตำรวจตระเวนชายแดน
12. ซื้อและใช้สินค้าไทยที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย
13. ช่วยสอดส่องดูแลคนแปลกหน้าที่จะมาเป็นบ่อนทำลายชาติ
14. ไม่ยุยงส่งเสริมให้คนในชาติแตกความสามัคคี
15. ไม่สนับสนุนและหลงเชื่อคำปลุกระดมของพวกบ่อนทำลายชาติ
16. เมื่อพบผู้กระทำความผิดกฎหมาย แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่บ้านเมืองทราบ
17. ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เมื่อมีสิทธิ์)

1.2.4 การรู้หน้าที่

ความหมายของการรู้หน้าที่

มานิต มานิตเจริญ (2538 : 1012) ให้ความหมายว่า หน้าที่หมายถึง งานประจำที่ต้องปฏิบัติ เช่น หน้าที่เสมียน หน้าที่สัสดี กิจที่ควรทำ หรือต้องทำ ข้อปฏิบัติจะต้องทำโดยตรง เช่น หน้าที่ของพ่อ หน้าที่ของพลเมืองดี

สรุปได้ว่า การรู้หน้าที่หมายถึง ลักษณะพฤติกรรม หรือการกระทำของนักเรียนที่ปฏิบัติตนในสิ่งที่ควรทำ พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

หน้าที่ของลูก

พระเทพวิสุทธิเมธี (2535 : 104) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของลูกที่ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่มีดังนี้ คือ

1. พ่อแม่ได้เลี้ยงเรามาแล้วก็เลี้ยงท่านตอบ
2. ช่วยทำกิจการงานของพ่อแม่
3. ดำรงวงศ์ตระกูลของพ่อแม่
4. ประพฤติตนให้เป็นคนสมควรรับทรัพย์มรดกของพ่อแม่
5. เมื่อพ่อแม่ล่วงลับไปแล้วก็ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่าน
6. มั่นอยู่ในกตัญญูทเวที่ต่อพ่อแม่
7. เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ ในทางที่ถูกต้องโดยเคร่งครัด

หน้าที่ของประชาชน

หน้าที่ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีดังนี้คือ

1. “รักษาไว้” ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา 66)
2. “ปฏิบัติตนตาม” กฎหมาย (มาตรา 67)
3. “ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” หากจะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จะต้องแจ้งเหตุอันสมควรที่ตนไม่อาจไปเลือกตั้งได้ด้วย และหากไม่แจ้งเหตุดังกล่าว ก็จะต้องเสียสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่จะมีบัญญัติไว้ในกฎหมาย
4. “ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พักพิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ซึ่งต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 69) (ชาญชัย แสวงศักดิ์. 2541 : 11)

1.2.5 ความซื่อสัตย์

ความหมายของความซื่อสัตย์

สุดใจ ชันทองคำ (2523 : 11) ให้ความหมายว่าความซื่อสัตย์ หมายถึงการกระทำ หรือพฤติกรรมตลอดจนการแสดงความรู้สึกของบุคคลในเรื่องการพูดความจริง การตรงต่อเวลา

การยอมรับผิด การไม่ขโมยของผู้อื่นหรือการเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และการประพฤติตาม ข้อตกลง กติกาหรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและบุคคลอื่น

บุญลักษณะ อึ้งชัยพงษ์ (2536 : 44) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความจริง เช่น ตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อคำพูด ตรงต่อกฎเกณฑ์ เป็นต้น

วรรดี ชีช่วง (2536 : 20) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการปฏิบัติที่ตรงกับความเป็นจริง ไม่ทุจริต ประพฤติชอบ มีความซื่อตรง มีสัจจะ และความจริงทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 382) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริตว่า หมายถึง การประพฤติตรงและจิตใจไม่คิดทรยศ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่ประพฤติตนอย่างถูกต้อง และตรงต่อความเป็นจริงทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อหน้าที่

ลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ได้มีผู้ระบุพฤติกรรมของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2523 : 21-22) ได้รวบรวมพฤติกรรมของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. พูดความจริง
2. เก็บของตกได้ส่งคืนเจ้าของ
3. ตรงต่อเวลา
4. ยอมรับผิดเมื่อทำผิด
5. ไม่ประพฤติตนเป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก
6. ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือสัญญา
7. หาเลี้ยงชีพในทางสุจริต
8. ไม่ถือเอาของผู้อื่นเป็นของตน
9. รักษาความยุติธรรม
10. ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง

สุพัตรา สุภาพ (2531 : 8) ระบุพฤติกรรมของความซื่อสัตย์สุจริต ไว้ดังนี้

1. เป็นคนดี ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ไม่เห็นแก่ได้
2. ไม่ประพฤติผิดกฎเกณฑ์ต่างๆ

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตจะมีพฤติกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ไม่พูดปด ไม่ลักขโมย ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เมื่อทำผิดก็ยอมรับผิด ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือสัญญา หาเลี้ยงชีพในทางสุจริต และไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน

1.2.6 ความขยันหมั่นเพียร

ความหมายของความขยันหมั่นเพียร

กู๊ด (Good. 1973 :132) ให้ความหมายว่าความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความมุ่งมั่นในการใช้ความมานะพยายามเมื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จ

เว็บสเตอร์ (Webster. 1973 : 281) ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรว่า ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่และอุตสาหะ

ชม ภูมิภาค (2525 : 169) ให้ความหมายความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง ความขยันขันแข็ง เอาการเอางาน มีความพยายาม มีความบากบั่นมั่นคง ไม่ท้อถอย นอกจากนี้ยังได้กล่าวไว้อีกว่า ความขยันหมั่นเพียรจะประสบความสำเร็จได้ดี ก็ด้วยอาศัยคุณธรรมควบคู่ คือ อิทธิบาท 4 ได้แก่

1. ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติต่อเรื่องนั้นเมื่อมีทัศนคติที่ดีมีความพอใจในเรื่องนั้น ก็ย่อมจะกระตือรือร้นที่จะประกอบงานนั้น
2. วิริยะ คือ ความเพียรบากบั่น แม้พบความล้มเหลวไม่ยอมทอดทิ้ง ไม่ท้อแท้
3. จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ด้วยความตั้งใจ เพ่งเล็งต่องาน เป็นความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ
4. วิมังสา คือ การหมั่นตรึกตรองพิจารณาสอบสวนในการปฏิบัติงาน กระทำด้วยการใช้สติปัญญาตรึกตรองหาเหตุผลให้ประจักษ์ชัดว่างานนั้นจะเป็นอย่างไร โดยวิธีใดจึงจะสำเร็จผลตามความต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2532 : 35) ได้ระบุความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนว่าหมายถึง การที่นักเรียนมีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จโดยเร็วที่สุด มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียนให้มากที่สุด

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 166) ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง การทำงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลย ทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอ ไม่เกียจคร้าน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่แสดงออกให้เห็นว่ามีความบากบั่นและความพยายามทำงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วางแผนและจัดระบบ พยายามศึกษาหาความรู้โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

ลักษณะของบุคคลที่มีความขยันหมั่นเพียร

กรมวิชาการ (2523 : 61) ได้ระบุลักษณะของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรไว้ดังนี้

1. มาโรงเรียนสม่ำเสมอ ไม่ขาดถ้าไม่จำเป็น
2. กระตือรือร้นและรักที่จะมาโรงเรียนโดยไม่ต้องมีใครเตือน

3. ตั้งใจทำงานตามที่ครูอาจารย์กำหนดให้และทำเสร็จภายในเวลาทุกครั้ง
4. อ่านหนังสือทุกครั้งที่มีเวลาว่าง
5. จัดของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ
6. เข้าเรียนทุกวิชาไม่ขาดถ้าไม่จำเป็น
7. ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเข้มแข็ง อดทนและเอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง
8. มีความมานะบากบั่น ที่จะทำงานให้ผิดพลาดน้อยที่สุด
9. ชอบศึกษาค้นคว้า สอบถาม หาความรู้ความจริงอยู่เสมอ
10. ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งธุระ การงานของตน
11. ทำงานต่าง ๆ เช่น อ่านเขียนหนังสือ คิดคำนวณ สังเกตสิ่งแวดล้อมเป็นกิจวัตร หรือสม่ำเสมอ
12. ควบคุมตนเองให้ใช้เวลาในการทำงานได้ตามกำหนดเสมอ
13. มีความตื่นตัวและสม่ำเสมอในการทำงานทุกอย่าง
14. ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจไม่ละทิ้งหน้าที่ของตน และพยายามทำงานสำเร็จ
15. ตรวจสอบวิธี ปรับปรุงวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา
16. แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยเฉพาะสายงานวิชาของตน
17. ใช้เวลาว่างของตนทำงานที่เป็นประโยชน์
18. แนะนำเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดให้ขยันในการเรียน
19. ทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ
20. ช่วยทำงานบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความขยันหมั่นเพียรจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ มาโรงเรียนสม่ำเสมอ กระตือรือร้น และตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครูอาจารย์ และทำเสร็จภายในเวลา มีความมานะบากบั่นที่จะทำงานให้ผิดน้อยที่สุด ไม่ละทิ้งหน้าที่ของตนและพยายามทำงานสำเร็จ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.2.7 ความประหยัด

ความหมายของความประหยัด

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529 : 2) ได้ให้ความหมายของความประหยัดและการออมว่า หมายถึง การรู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุณค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม

ประกาศรี สี่ห้าไฟ (2540 : 67) กล่าวถึงความประหยัดว่า หมายถึง การใช้สิ่งของทั้งหลายอย่างพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด รู้จักระมัดระวังไม่ให้มีส่วนเกินเหลือทิ้ง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขต ไม่ฟุ้งเฟ้อและฟุ่มเฟือย

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 667) ให้ความหมายของความประหยัดว่า หมายถึง การยับยั้งระมัดระวัง เช่น ประหยัดปาก ประหยัดคำ ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สินและทรัพยากรอย่างเหมาะสมและให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า รวมทั้งการรู้จักดำเนินชีวิต ให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง ไม่ฟุ่มเฟือย

ลักษณะของบุคคลที่มีความประหยัด

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2529 : 270) ได้ระบุถึงพฤติกรรมของการประหยัดและออม ไว้ดังนี้

1. มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
2. มีความพอดีในการบริโภคและเว้นการฟุ้งเฟ้อที่เกินความสามารถ
3. ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
4. คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนจ่าย ใช้จ่ายที่จำเป็น
5. ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป
6. จัดงานและพิธีต่างๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
7. เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์
8. รู้จักใช้ ดูแลรักษาและบูรณะทรัพย์ทั้งของตนและของส่วนรวม
9. วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบมีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร

พระธรรมโกศาจารย์ (2545 : 4) ได้กล่าวถึงคนประหยัด ดังนี้ ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด คือ ใช้จ่ายพอดี ไม่น้อยหรือมากเกินไปจนความจำเป็น ก่อนซื้อต้องคิดเสียก่อนว่าจำเป็นหรือยัง ซื้อแล้วใช้ประโยชน์ได้จริงไหม ไม่ให้สุรุ่ยสุร่ายเกินความจำเป็น ความรู้จักประมาณในการกิน การใช้ ย่อมทำประโยชน์ให้สำเร็จ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความประหยัดมีพฤติกรรมดังนี้ รู้จักใช้ทรัพย์สินทรัพยากรและสิ่งของเครื่องใช้ ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง ไม่ฟุ่มเฟือย

1.2.8 ความเป็นประชาธิปไตย

ความหมายของความเป็นประชาธิปไตย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย พบว่า ได้มีผู้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

สาโรช บัวศรี (2522 : 66) ได้ให้ความหมายประชาธิปไตยเป็น 3 สถานะที่เรียกว่า องค์สามของประชาธิปไตย คือ

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ของชาติ หมายถึง การมีศรัทธาและความเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ เกิดทุนนิสรภาพ และเสรีภาพของมนุษย์
2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการเมืองและวิธีการจัดระเบียบการปกครอง หมายถึง ระบบการเมืองที่ถือว่าอำนาจเป็นของประชาชน หรือมาจากประชาชน รัฐบาลเป็นเพียงผู้ได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่ปกครองแทนประชาชนเท่านั้น และประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจแทนตนได้โดยการเลือกตั้งที่มีกำหนดวาระถือว่าการปกครองของประชาชนและเพื่อประชาชน
3. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งทางกายและวาจา ไม่ก้าวก่ายในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบ และทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวม ตลอดจนการใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาทั้งหมด

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 656) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ หรือการถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นทั้งทางกายและวาจาไม่ก้าวก่าย ในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบ และทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวม

ลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นประชาธิปไตยพบว่าได้มีผู้ระบุถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตยไว้ดังนี้

ทองคูณ หงส์พันธ์ (2528 : 80) ระบุพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. มีความคิดเป็นของตนเอง
2. มีคารวะธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม
3. ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ง่าย
4. รู้หน้าที่ของตนเอง
5. สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 56-57) ระบุว่าลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

1. ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2. เคารพสิทธิของบุคคลอื่น
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. เคารพกฎระเบียบของสังคม
5. ประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
6. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
7. ไม่ถือตนเป็นใหญ่
8. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
9. ยอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงส่วนมาก

ทศนา เขมมณี (2536 : 7) ระบุว่านักเรียนที่มีความเป็นประชาธิปไตย จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เคารพในความเป็นบุคคล และการตัดสินใจของผู้อื่น
2. ให้สิทธิเสรีภาพและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความคิดของเขาในการตัดสินใจ
3. มีใจกว้าง รู้จักรับฟังผู้อื่น พิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเป็นธรรม
4. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อส่วนรวม มีขันติธรรม
5. ยึดหลักเหตุผลในการตัดสินใจ
6. รู้จักการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตยจะมีคุณลักษณะดังนี้ ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น เคารพสิทธิของบุคคลอื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพกฎระเบียบของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ยอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงส่วนมาก รู้หน้าที่ของตนเอง ไม่มีอคติ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี

1.2.9 ความเสียสละ

ความหมายของความเสียสละ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเสียสละ พบว่า ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้
มิลินทร์ สำเภาเงิน (2524 : 11) กล่าวว่าความเสียสละหมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน แบ่งปันอาหารหรือสิ่งของให้เพื่อน น้อง หรือบุคคลอื่น ช่วยทำงานบ้าน โรงเรียน สละที่นั่งให้บุคคลที่อ่อนแอกว่า ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน เต็มใจทำงานเมื่อได้รับการขอร้องหรือไว้วางใจ

พระราชวรมนี (2529 : 421) กล่าวถึงจาคะ แปลว่า การสละหรือสละให้ หมายถึง การให้ที่แท้จริงทั้งสละวัตถุและจิตใจ ไม่ปรารถนาผลตอบแทน สุขสบายใจในการกระทำ มิได้กระทำเพราะหวังผลตอบแทนแก่ตน จิตใจโน้มไปในทางที่จะให้สงเคราะห์ ช่วยเหลือให้เขาได้รับประโยชน์ แก้ไขปัญหาให้เขา ให้เขามีความสุข ยินดีพอใจในการให้ ไปด้วยความตั้งใจจริง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1223) ให้ความหมายของความเสียสละว่า หมายถึง การให้โดยยินยอมให้ด้วยความเต็มใจ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความเสียสละ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่แบ่งปัน ไม่เอาเปรียบ อุทิศเวลาเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน และกระทำด้วยความเต็มใจ

ลักษณะของบุคคลที่มีความเสียสละ

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 23) ได้ระบุคุณลักษณะของบุคคลที่มีความเสียสละดังนี้

1. การให้ทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่นทำธุระ การงานที่ช่วยเหลืองานสาธารณะประโยชน์
2. การให้ทางวาจา ได้แก่ การช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งทางโลกและทางธรรม ช่วยเจรจาให้เป็นธุระได้สำเร็จประโยชน์
3. การให้ทางกำลังสติปัญญา ได้แก่ การช่วยแสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมา ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่ไม่ทำผิด
4. การให้ด้วยกำลังทรัพย์ ได้แก่ แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ขัดสนที่สมควรให้ แบ่งปันเงินทองให้ผู้ที่กำลังขัดสน
5. การให้ทางใจ ได้แก่ ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความเสียสละจะมีพฤติกรรมต่างๆ ได้แก่ การช่วยเหลืองานผู้อื่น การให้คำแนะนำ การเสียสละทรัพย์ ช่วยทำงานบ้าน งานโรงเรียน สละที่นั่งให้บุคคลที่อ่อนแอกว่า ไม่เอาเปรียบผู้ร่วมงาน เต็มใจทำงานเมื่อได้รับการขอร้องหรือไว้วางใจ

1.2.10 การรักษาสิ่งแวดล้อม

ความหมายของการรักษาสิ่งแวดล้อม

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อมไว้หลายทัศนะดังนี้

ทวี ทองสว่าง และทัศนีย์ ทองสว่าง (2523 : 2) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตทางตรงหรือทางอ้อมหรือเป็นอุปสรรคในเมื่อสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

สมศักดิ์ โชคนุกูล (2531 : 1) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ทั้งที่มีลักษณะทางกายภาพ มองเห็นได้หรือไม่ได้ รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์เอง

ปริญญานุกาตัย (2535 : 361) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สรรพสิ่งข้อกำหนดกฎเกณฑ์ และกิจกรรมทั้งหลายที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2535 : 15) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม แบบแผนประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ

ทรงกลด ประพิตรภา (2532 : 32) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่า สิ่งเหล่านั้นจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งเป็นสิ่งที่มีความมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ต่างมีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยเกื้อหนุนและก่อให้เกิดผลกระทบซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีผลเกี่ยวข้องกับตัวเราไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

เกษม จันทรแก้ว (2530 : 16) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สรรพสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ มนุษย์สร้างขึ้น ให้ประโยชน์และโทษ เห็นและไม่เห็นด้วยตาเปล่า เป็นรูปธรรมและนามธรรม และสิ่งเป็นพิษ และไม่เป็นพิษ

ราตรี ภารา (2540 : 9) ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีความมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีความมีชีวิตและไม่มีชีวิต

มานิต มานิตเจริญ (2538 : 793) ให้ความหมายว่า รักษาสิ่งแวดล้อม หมายถึง ระวัง ดูแลป้องกันเหตุการณ์ และของที่อยู่รอบข้าง

สรุปได้ว่า การรักษาสิ่งแวดล้อม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ดูแลสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ

แนวทางในการรักษาสิ่งแวดล้อม

กรมสามัญศึกษาถือว่างานสิ่งแวดล้อมเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการในทุกระดับ จึงได้กำหนดกิจกรรมที่ขอความร่วมมือเป็นพิเศษจากหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด เพื่อการฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ดังนี้ (บรรจง พงศ์ศาสตร์. 2538 : 8 – 10)

1. การพัฒนาแหล่งน้ำกินน้ำใช้ในโรงเรียนและชุมชน

1.1 แหล่งน้ำในโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นมาก กรมสามัญศึกษาตั้งเป้าหมายว่า ภายใน 3 ปี โรงเรียนทุกโรงเรียนในเขตการศึกษา 9, 10 และ 11 ควรมีแหล่งน้ำกินน้ำใช้โรงเรียน

ละอย่างน้อย 1 แห่ง และภายใน 5 ปี ทุกโรงเรียนทั่วประเทศในสังกัดควรมีแหล่งน้ำอย่างน้อย โรงเรียนละ 1 แห่ง

1.2 โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนควรเร่งรัดการปลูกจิตสำนึกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำของเด็ก เยาวชน และประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมโดยอาจจะดำเนินการดังนี้

1.2.1 ส่งเสริมให้นักเรียนรวมกลุ่มพัฒนาแหล่งน้ำในโรงเรียนและชุมชน เช่น ขุดลอกคูคลอง หนองบึง และแม่น้ำ เป็นต้น

1.2.2 มีการบำบัดน้ำเสียในโรงเรียนก่อนทิ้งน้ำลงแม่น้ำสาธารณะและพยายามอย่าให้มีของเสียเกิดขึ้น โดยการประหยัใช้ทรัพยากรและแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งติดตั้งบ่อดักขยะไขมันบริเวณโรงอาหาร

1.2.3 ควรดำเนินการรณรงค์การประหยัดน้ำ มีการหมุนเวียนนำน้ำที่ใช้แล้วกลับมาใช้อีก เช่น นำน้ำล้างมือ ล้างภาชนะ มาใช้เพื่อการเกษตร รดน้ำต้นไม้ เป็นต้น

2. การพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำ โรงเรียนใดตั้งอยู่ใกล้เขตหรืออยู่บริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ ป่าชายเลน ป่าพรุ หนอง คลอง บึง พื้นที่ชายทะเล ในบริเวณซึ่งน้ำลดลงต่ำสุดคือ มีความลึกไม่เกิน 6 เมตร ซึ่งบริเวณเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการรักษาสมดุลของธรรมชาติ และเป็นแหล่งรวมของความหลากหลายทางชีวภาพ

3. การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์พืช

4. โรงเรียนควรเร่งรัดพัฒนาคุณภาพของห้องน้ำและโรงอาหารให้สะอาดสวยงาม และถูกสุขลักษณะ อีกทั้งควรจัดทำบ่อดักไขมันบริเวณโรงอาหาร จัดทำโครงการแยกขยะและนำกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งตกแต่งสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้สวยงามสะอาดตา รมรื่น และเขียวชอุ่ม ให้สอดคล้องกับคำขวัญของปีสิ่งแวดล้อมอาเซียนที่ว่า “GREEN AND CLEAN”

5. กิจกรรมทุกอย่างที่กล่าวมาข้างต้นให้ดำเนินการโดยกลุ่มนักเรียนอาจเป็นระบบ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี หรือบริษัทจำลอง โดยครู – อาจารย์เป็นที่ปรึกษาการทำงานเป็นกลุ่มนี้ เป็นการปลูกฝังระบอบประชาธิปไตยแบบรูปธรรม เป็นการเรียนภาคปฏิบัติของทฤษฎีวิชาต่างๆ ที่เรียนแทบทุกวิชา

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากรมสามัญศึกษา ได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยมุ่งให้สถานศึกษาดำเนินการให้ทุกฝ่ายร่วมมือร่วมใจดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความเป็นคนดี

จากทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 3) เป็นทฤษฎีที่เกิดจากการศึกษาวิจัยคนไทยทางด้านจิตวิทยา ว่าคนไทยที่มีการกระทำที่จัดได้ว่าเป็นคนดีและเก่งนั้น การกระทำเหล่านี้เกิดจากสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง โดยวิธีการวิจัยเปรียบเทียบคนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันแต่มีพฤติกรรมทำดีในปริมาณต่างกัน ได้เปรียบเทียบพฤติกรรมต่างๆ ของคนดีและคนเก่งเหมือนผลไม้บนต้นไม้ การจะให้ผลตกใหญ่ หวานอร่อย ลำต้น ราก จะต้องสมบูรณ์ และสรุปลักษณะทางจิตใจ 5 ประการ ที่เปรียบเสมือนลำต้นของต้นไม้จริยธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมลักษณะทางจิตใจ 5 ประการ ได้แก่

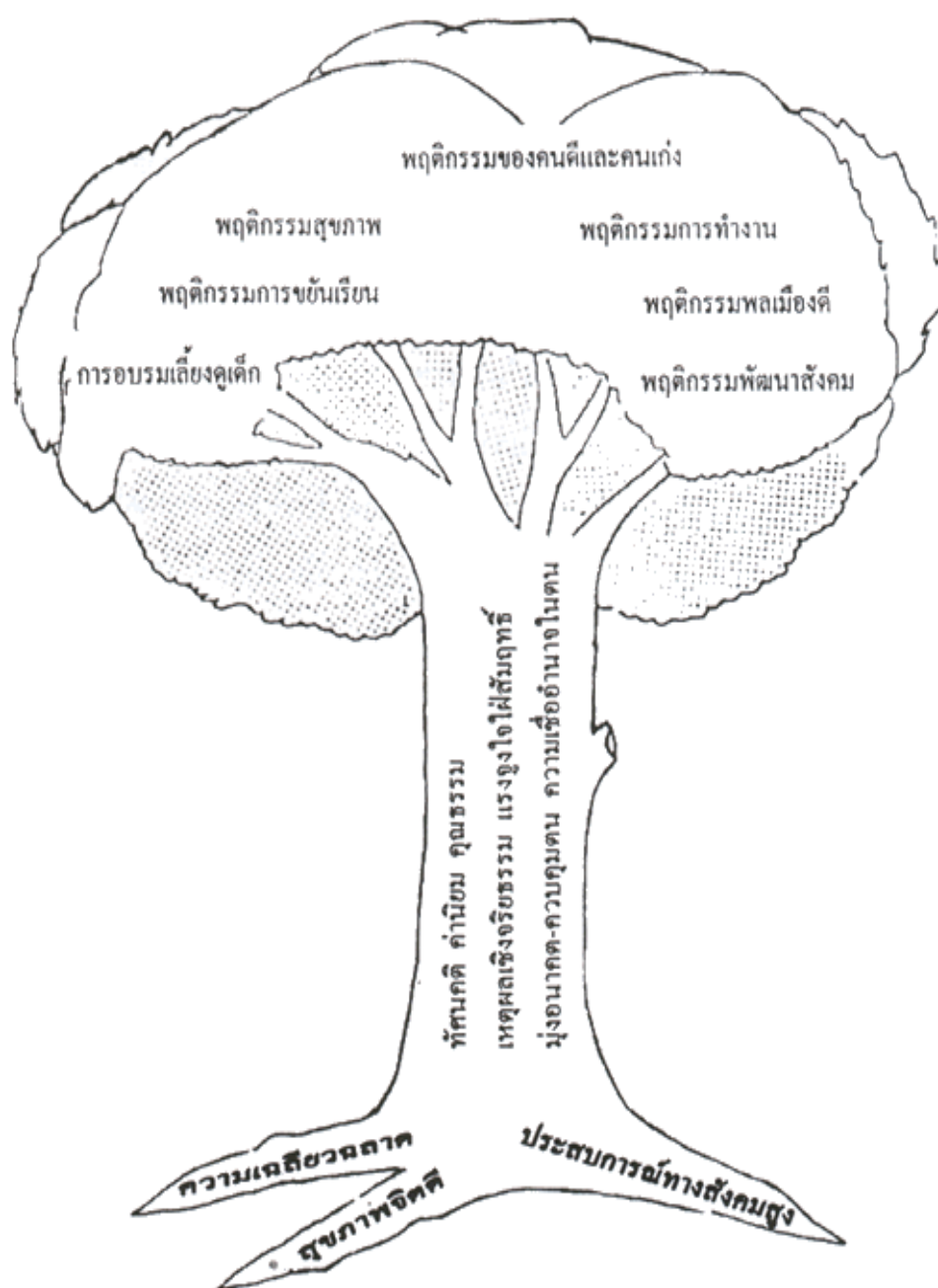
1. ทศนคติ คุณธรรม ค่านิยม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนดีคนเก่ง
2. เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือการเห็นแก่ผู้อื่น ส่วนรวม และหลักสากล มากกว่าเห็นแก่ตัว
3. ลักษณะมุ่งอนาคต สามารถคาดการณ์ไกล และสามารถควบคุมให้อดได้ รอได้อย่างเหมาะสม
4. ความเชื่ออำนาจในตนว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วต้องได้รับโทษ
5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความมุ่งมั่นบากบั่น พินิจอุปสรรคจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีลักษณะพื้นฐานทางจิต ซึ่งเปรียบเสมือนรากของต้นไม้ ที่ซ่อนไขหาอาหาร มาเลี้ยงต้นไม้อย่างเต็มที่ ลักษณะพื้นฐานทางจิต มี 3 ประการคือ

1. สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาดเหมาะสมกับอายุ เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็มีความสามารถทางการคิดเป็นนามธรรมขั้นสูงได้
2. ประสพการณ์ทางสังคม หมายถึง การเข้าใจมนุษย์และสังคม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
3. มีสุขภาพจิตดี หมายถึง การมีความวิตกกังวลน้อย หรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

ลักษณะพื้นฐานทางจิตทั้งสามประการนี้เป็นสาเหตุสำคัญของการพัฒนาลักษณะทางจิตใจ 5 ประการที่ลำต้น และพฤติกรรมของคนดีคนเก่ง ซึ่งเป็นผลไม้บนต้นไม้

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538 : 5)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่อมั่นในตน ซึ่งเป็นลักษณะทางจิตใจที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรม มาเป็นแนวคิดในการทำวิจัยครั้งนี้

2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์” ไว้แตกต่างกันดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 375) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาและความพยายามอย่างสูงของนักเรียนที่จะศึกษาให้บรรลุสัมฤทธิ์ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษา

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1967 : 153) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นแรงจูงใจชนิดหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีการกระทำเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม

ลินด์เกรน (Lindgren. 1967 : 31 – 34) เน้นความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในรูปของความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) หรือเขียนย่อเป็น (n – Ach) ความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่เปรียบเทียบได้กับความต้องการชั้นสูงของมาสโลว์ (Maslow) เรียกว่าความต้องการตระหนักในความสามารถแห่งตน (Self – Actualization) เป็นความต้องการที่จะเข้าใจตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด รวมถึงศักยภาพอื่นๆ และมีความปรารถนาที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพนั้นอย่างเต็มที่

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2537 : 123) กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ว่าหมายถึง แรงจูงใจที่มีแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองสร้างไว้

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลมีความต้องการที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ ทั้งในหน้าที่การงานและเรื่องราวส่วนตัว ให้สำเร็จลุล่วง

พระเทพเวที (2532 : 48 – 50) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า มี 2 แบบ คือ แบบที่ 1 เป็นการใฝ่ความเป็นเลิศที่สนับสนุนการแข่งขัน แบบที่ 2 คือ การใฝ่ความเป็นเลิศแท้ซึ่งประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ถ้าทำก็ทำให้ดีที่สุดเต็มที่แห่งงานนั้นๆ ประการที่ 2 มีความเป็นเลิศโดยเป็นสิ่งที่ดีที่สุดเกื้อกูลที่สุด เป็นประโยชน์ที่สุดแก่ชีวิตและสังคม

เพราพรรณ เปลียนภู (2542 : 325) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการของมนุษย์ที่จะทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างดีเยี่ยม ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะตั้งมาตรฐานต่างๆ สำหรับตนเองอย่างดีที่สุด มีความมุ่งมั่นและต่อสู้เพื่อจะทำงานให้ได้ตามเป้าประสงค์ด้วยตนเอง และมีความสนใจที่จะให้ตนมีความเป็นเลิศ โดยมุ่งหวังที่จะได้รับรางวัลหรือเกียรติยศ หรือแม้แต่การได้รับการยอมรับเป็นสิ่งตอบแทน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีความเพียรพยายาม แม้จะยากลำบากก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

เพราพรรณ เปลียนภู (2542 : 325 - 326) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. ลักษณะนิสัยเป็นผู้ที่แสดงความกล้าเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่กลัวผิด ชอบการแข่งขันต่อสู้เพื่อเอาชนะสิ่งต่าง ๆ ต้องการเอาชนะอุปสรรค มีความทะเยอทะยาน มีความพยายาม มีกำลังใจที่จะเอาชนะความเบื่อหน่าย และความเหนื่อย
2. ลักษณะทางสังคมคือต้องการความมีชื่อเสียงในสังคม
3. ด้านความต้องการ มีความต้องการสุขสบายทางกาย ความมั่นคงสมบูรณ์และครอบครองสิ่งต่าง ๆ มากกว่าผู้อื่น
4. เป็นผู้ที่ต้องการทำกิจกรรมให้มีมาตรฐานสูงสุด ต้องการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ดี และการทำงานต่าง ๆ ให้ได้ดีนั้นเพื่อให้มีมาตรฐานสูงส่ง
5. ทศนคติเกี่ยวกับความสำเร็จ พยายามทำสิ่งยาก ๆ ให้สำเร็จอย่างดี
6. ความเป็นอิสระ เช่นต้องการความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เป็นตัวของตัวเอง ดำเนินการตามการตัดสินใจของตนเอง ต้องการเป็นคนที่ไม่ไปจากคนอื่น หรือมีสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เหมือนผู้อื่น
7. ความรู้สึกผิด (Guilt) จะรู้สึกไม่สบายใจเนื่องจากสาเหตุ 2 ประการคือ ทำสิ่งใดไม่ได้ดีอย่างที่ตั้งใจและทำผิด (ถ้าเป็นความรู้สึกผิดด้านอื่น จะพิจารณาว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ)
8. ความต้องการความรู้ อยากได้ความรู้ อยากมีความเข้าใจ และสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี
9. จุดมุ่งหมายในชีวิต เป็นผู้มีความหวัง ต้องการความสำเร็จในชีวิต ต้องการรางวัลยิ่งใหญ่ในอนาคตมากกว่ารางวัลเล็กๆ น้อยๆ ที่ได้รับในปัจจุบัน
10. เป็นผู้ที่มีความใส่ใจกับความเป็นไปได้ของความสำเร็จในงานที่ทำอยู่สามารถทำนายสถานการณ์ได้อย่างเฉียบแหลมเป็นผู้ได้รับความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

พรรณี ชูทัย เจนจิต (2533 : 312) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำไว้ ดังนี้

1. ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
 - 1.1 เป็นผู้ที่มีความบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่าง ๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายปลายทาง
 - 1.2 เป็นผู้ทำงานมีแผน
 - 1.3 เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังสูง
2. ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
 - 2.1 เป็นผู้ทำงานอย่างไม่มีเป้าหมาย

2.2 ตั้งเป้าหมายในวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว อาจจะตั้งเป้าหมาย
ง่ายหรือยากเกินไป

2.3 ตั้งระดับความคาดหวังไว้ต่ำ

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2522 : 47 – 48) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ดังนี้

1. ทำสิ่งที่ยากๆ มีความมานะพยายาม สนุกสนานและชอบที่จะทำกิจกรรมนั้น
2. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ
3. มีความทะเยอทะยาน
4. ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ
5. มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่เด่นชัดและแน่นอน
6. พฤติกรรมที่แสดงออกจะมีเอกลักษณ์ของตัวเอง

สุขสมร ประพัฒน์ทอง และดวงเดือน พันธมนาวิน (2533 : 25) ได้กล่าวถึงผู้ที่มี
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงว่าจะเป็นผู้ที่ไม่ปฏิเสธปัญหาที่เกิดขึ้นกับตน แต่จะมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา
มีความอดสาหะพากเพียร ไม่ยอมแพ้อุปสรรคที่ขัดขวางง่ายจนเกินไป

จากแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ที่นำเสนอมาข้างต้น
พอสรุปได้ว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความพยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมาย
มีความทะเยอทะยาน ชอบการแข่งขันและต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ

2.2 ลักษณะมุ่งอนาคต

ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

ทอมสдорฟ (Pulkkien and Ronka. 1994 : 261 ; citing Trommsdorff. 1983) ให้ความหมาย
ของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นการคาดการณ์และประเมินตนเองในอนาคตที่มี
ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

มิสเชล (Mischel. 1974 : 287) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึงความสามารถใน
การคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการ
ได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าหรือมากกว่าผลที่ได้รับในปัจจุบัน จึงมีการวางแผนเพื่อปฏิบัติและควบคุม
ตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต
ซึ่งการดำเนินการปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลานานกว่าจะบรรลุผล หรือจะต้องทำเป็นจำนวน
หลายครั้ง ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งได้ผล

จินตนา บิลมาศ (2529 : 27) ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

นาตยา ปิรันธนาพันธ์ (2525 : 21 - 23) ได้ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตไว้โดยสรุปได้ว่า เป็นพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกโดยการคำนึงถึงผลกระทบนั้น ๆ ว่าจะเกิดผลดีผลร้ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม (2527 : 15) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึงลักษณะนิสัยที่อดใจรอได้ รู้จักหักห้ามใจตนเอง เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่ หรือที่มีคุณค่ามากกว่า

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 48 - 52) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะของการมองสู่ออนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่จะมีผลไม่เพียงแต่ตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นและสังคมของมนุษยชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย ทั้งยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในตัวบุคคลและสังคม รวมถึงการมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตของบุคคลด้วย ที่สำคัญคือ สติปัญญาและจริยธรรม

สุพล วังสินธ์ (2534 : 31 - 35) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึงความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แม้จะเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ไม่ย่อท้อ มีความกระตือรือร้น ที่จะฝ่าฟันอุปสรรคโดยมุ่งที่จะให้เกิดผลสำเร็จในอนาคต

สรุปได้ว่าลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะคาดการณ์ไกลและวางแผนเพื่อรองรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รู้จักการควบคุมตนเองให้รู้จักอด ใจ รอได้ อย่างเหมาะสมไม่ต้องพึ่งพาการควบคุมจากผู้อื่น และสามารถกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทนเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคต

ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

การมุ่งอนาคตเกิดจากการสะสมผลของการเรียนรู้จากประสบการณ์ ตั้งแต่อดีตของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะความมั่นคงของสภาพแวดล้อม ถ้าสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมสูง ไม่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ บุคคลในสังคมสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดในอนาคตได้แม่นยำพอสมควร คนในสังคมนั้นจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย ปัจจุบันยังสังคมมีความก้าวหน้ามากขึ้น บุคคลก็ต้องรอคอยผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองนานยิ่งขึ้น เช่น ทำตามกฎหมาย เพื่อความสงบสุขของสังคม ปฏิบัติตามหลักวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดผลดีในระยะยาวมากกว่าในปัจจุบันทันที

ลักษณะการมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำงาน คือ ถ้าแต่ละขั้นตอนในการทำงาน มีผลต่อความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของบุคคลในอนาคต ความสำเร็จในแต่ละขั้น

จะเป็นแรงจูงใจให้คนพยายามทำงานในขั้นต่อไปให้สำเร็จ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขั้นสุดท้าย และขณะเดียวกันความล้มเหลวของการทำงานในขั้นต้น ๆ ทำให้คนไม่สามารถทำงานในขั้นตอนต่อไปได้ นอกจากนี้การมุ่งอนาคตเป็นการคำนึงถึงอนาคต และควบคุมพฤติกรรมไปสู่แนวทางนั้น ทำให้บุคคลสามารถปรับวิธีการและเป้าหมายให้ถูกต้องและสัมพันธ์กัน และการมุ่งอนาคตยังเป็นลักษณะที่แสดงถึงการที่บุคคลมีความเข้าใจเรื่องเวลา คาดการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ข้างหน้าได้ ผู้ที่มุ่งอนาคตจะสามารถวางแผน และมองเห็นความเป็นไปได้ในอนาคตจากสภาพการณ์ปัจจุบัน (บุญรับ ศักดิ์มณี. 2532 : 7 - 8)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 16) ได้ให้ลักษณะผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. สามารถคาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของอนาคตและสามารถเลือกการกระทำอย่างเหมาะสม
2. หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต
3. รู้จักปฏิบัติ รู้จักอดได้รอได้อย่างเหมาะสม
4. สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

นักจิตวิทยาหลายท่าน เช่น โคลเบอร์ก, มิสเชล และไรท์ (Kohlberg, 1964 Mischel, 1974 and Wright, 1975 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 : 8) อธิบายว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นอีกด้านหนึ่งของพลังอีโก้ (Ego Strength) ของบุคคลซึ่งจะเป็นทางให้ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงสามารถชลอ หรือระงับการบำบัดความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ ฉะนั้นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ จึงจะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้มีจริยธรรมสูงด้วย

2.3 ความเชื่ออำนาจภายในตน

ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตน

โซโลมอนและโอเบอร์ลันเดอร์ (Solomon and Oberlander 1974 : 119 -123) ได้ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตนว่าเป็นความเชื่อ และการรับรู้ผล ตลอดจนความต้องการควบคุมผลที่จะเกิด โดยพิจารณาว่าผลดังกล่าวนี้เกิดจากทักษะ ความสามารถและความพยายามในตนเอง หรือเป็นเพราะอำนาจ โชคลาง โอกาส หรือการกระทำของคนอื่น ถ้าเป็นเพราะทักษะหรือความพยายามของตนเองก็จะเรียกว่า ความเชื่ออำนาจภายในตน แต่ถ้าเชื่อว่าเกิดจากโชคลาง หรือบุคคลอื่นจะเรียกว่า ความเชื่ออำนาจภายนอกตน อย่างไรก็ตามการควบคุมผลที่ได้ อาจปะปนกันอยู่ในหลายสถานการณ์ กล่าวคือ ถ้าบุคคลใดเห็นว่าผลที่ได้รับนั้นมิได้เกิดจากการกระทำของตนหรือมองไม่เห็นความสอดคล้องกันระหว่างผลตอบแทนกับความพยายามของตนแล้วบุคคลนั้นจะรับรู้ว่าสถานการณ์ดังกล่าวเกิดจากอำนาจภายนอกตน แต่ถ้าบุคคลใดเชื่อว่าการกระทำของตนเป็น

สิ่งที่ทำให้ตนได้รับหรือไม่ได้รับผลตอบแทนตามที่ต้องการ บุคคลนั้นจะรับรู้ ว่า สถานการณ์ต่าง ๆ เกิดจากความเชื่ออำนาจภายในตน

รอตเตอร์ (Rotter, 1966 : 1) ให้ความหมายของความเชื่ออำนาจภายในตนว่า (Internal Locus of Control) หมายถึง ความเชื่อหรือการรับรู้ ว่า เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น เป็นผลมาจากการกระทำหรือความสามารถของตนเอง ความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่ตนเองได้รับ เกิดจากการกระทำของตนเอง ตนเองสามารถควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

ลีฟคอร์ท (Lefcourt, 1966 : 206 – 207) ให้ความหมายว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนหมายถึง การรับรู้ ว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นทั้งเหตุการณ์ทางบวก และทางลบ เป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการกระทำของตนเอง และตนสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ ส่วนความเชื่ออำนาจภายนอกตน หมายถึง การรับรู้ของบุคคลในแง่ที่ว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ ต่างก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำของตนในสภาพการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวก็อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของตน

สตรีกแลนด์ (Strickland, 1977 : 221) กล่าวว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะเป็นผู้ที่เชื่อว่า ผลต่าง ๆ ที่ตนได้รับไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้ายก็ตาม เกิดจากการกระทำของตนเอง ส่วนผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตนจะเป็นผู้ที่เชื่อว่า ผลต่าง ๆ ที่ตนได้รับไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การกระทำของตนแต่ขึ้นอยู่กับสาเหตุจากภายนอก เช่น โชคชะตา ความบังเอิญ หรือจากบุคคลอื่น

ทัศน ทอภักดี (2528 : 5) ได้ให้ความหมายของ ความเชื่ออำนาจภายในตนว่า หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพประเภทหนึ่งของบุคคลที่เชื่อว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่าง ๆ ที่ตนประสบ เกิดจากการกระทำของตนเอง และตนสามารถทำนายและควบคุมให้เป็นไปตามที่ตนต้องการได้มาก

พจน์ จันทรวิระกุล (2515 : 6) กล่าวว่า ทัศนคติแบบเชื่ออำนาจภายนอกตน คือ ความคิดที่เชื่อว่า ความสำเร็จ ความล้มเหลว ความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตน ขึ้นอยู่กับ โชคกลาง ความบังเอิญหรือขึ้นอยู่กับอำนาจของบุคคลอื่น แต่ทัศนคติแบบเชื่ออำนาจภายในตน เป็นความคิดที่เชื่อว่า ความสำเร็จ ความล้มเหลว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเป็นผลจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเอง

สรุปได้ว่า ความเชื่ออำนาจภายในตน หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่เชื่อว่า สิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับหรือเกิดขึ้นกับตนทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว เกิดจากการกระทำหรือความสามารถของตนเอง และตนสามารถควบคุมได้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจภายในตน

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542 : 171 – 172) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อว่า กฎเกณฑ์ของสังคมและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาจริยธรรม ทฤษฎีนี้พยายามอธิบายกระบวนการเรียนรู้ โดยหลักการเสริมแรงและหลักการเชื่อมโยง

ความสัมพันธ์จากปรากฏการณ์ของสังคม โดยสกินเนอร์ (Skinner) มีความเชื่อว่า แรงจูงใจที่ทำให้เกิดการพัฒนากายทางสังคมมีรากฐานมาจากความต้องการรางวัลและหลีกเลี่ยงการลงโทษจากสังคม นอกจากนี้ บันดูรา (Bandura) ได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยมีความคิดว่า การเรียนรู้ทางสังคมเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation) การเลียนแบบ (Imitation) และการเอาอย่างแบบ (Modeling) บันดูรา มีความคิดแตกต่างจากกลุ่มของสกินเนอร์ตรงที่ การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องมีการเสริมแรง ความสำคัญของการเรียนรู้ คือกระบวนการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น หรือพิจารณาการกระทำของผู้อื่นแล้วสังเกตผลกรรมที่ตามมา

ธีระพร อูวรรณโณ (2530 : 89 - 91) ได้อธิบายทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ตามแนวคิดของบันดูรา (Bandura) นักจิตวิทยาที่ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม สรุปได้ดังนี้

1) สิ่ง que เรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ กับเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากการกระทำ เมื่อมนุษย์เรียนรู้สิ่งเหล่านี้ก็จะกลายเป็นความเชื่อมั่นที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์

2) วิธีเรียนรู้ คือ การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นโดยตนเองหรือเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น นอกจากนี้มนุษย์ยังสามารถเรียนรู้จากการฟังคำบอกเล่าของบุคคลอื่น และจากการอ่านสิ่งที่ผู้อื่นบันทึกไว้ด้วยวิธีการเรียนรู้หลายรูปแบบ ทำให้มนุษย์เรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว

3) ความเชื่อ ผลของการเรียนรู้ของมนุษย์จะพัฒนาเป็นความเชื่อ ความเชื่อของมนุษย์มีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ การควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้สอดคล้องกับความเชื่อ

4) การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด ได้แก่การคิดในเชิงประเมินโดยตั้งอยู่บนสมมติฐานของความเชื่อที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์ การคิดในเชิงประเมินเช่นนี้นำไปสู่การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

สตรีกแลนด์ (Strickland. 1977 : 230) ได้สรุปถึงลักษณะของ ความเชื่ออำนาจในตนว่า เป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้อง และเป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำพฤติกรรมที่น่าปรารถนา เช่น มีความมุ่งมั่น ครอบคลุม สามารถค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ดี ทำงานเป็นระบบระเบียบ และชื่นชมต่อความสำเร็จในงานที่ยาก มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทั่วไป มีความตั้งใจในการเรียน บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนจะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรม ความสำเร็จ แต่ถ้าประสบความล้มเหลวก็ยอมรับในผลความพยายามของตน และมีแนวโน้มว่าจะใช้ความพยายามมากขึ้น เพื่อให้การทำงานนั้นประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ความเชื่ออำนาจในตนจึงน่าจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหลายประเภท

2.4 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2) อธิบายจริยธรรม หมายถึงลักษณะพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ซึ่งมีอยู่สองประเภท คือ ลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้นเป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุนและผู้กระทำส่วนมากจะเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมจะลงโทษและพยายามจำกัดผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งส่วนมากจะรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ผู้ที่มีจริยธรรมสูงจะเป็นผู้ที่มีลักษณะพฤติกรรมประเภทแรกมากกว่าประเภทหลัง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 214) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม

ชัยพร วิชชาวุธ (2525 : 1) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง กฎ(Rule) สำหรับประเมินพฤติกรรม ซึ่งกฎเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้

สาโรช บัวศรี (2527 : 18) จริยธรรม คือแนวทางในการประพฤติตน เพื่ออยู่กันอย่างร่มเย็นในสังคม

พระราชวรมนี (ประยูรค์ ปยุตโต) (2528 : 12 - 13) กล่าวว่า จริยะ จริยา ตลอดจนจริยธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีวิต การใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิตทุกแง่ทุกด้าน ทุกระดับ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ ทั้งด้านส่วนตัว ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านจิต ด้านปัญญา ทั้งการดำเนินชีวิตหรือเป็นอยู่ ระดับศีลที่เรียกกันว่าศีลธรรม ระดับจิตใจ ระดับคุณธรรมภายใน หรือคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิตที่มีสมาธิเป็นแกนกลาง ทั้งระดับปัญญา ความคิดเหตุผล ความรู้เท่าทันความจริง เรียกว่า จริยะ ทั้งสิ้น

ดิออี (สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน. 2522 : 20 ; อ้างอิงจาก Dewey.n.d.)

1) จริยธรรม คือ เชาวนปัญญาทางสังคมของบุคคล อันได้แก่ การรับรู้ สังเกต เข้าใจ สถานการณ์ของสังคม เข้าใจอำนาจของสังคม

2) จริยธรรม คือ ความสามารถในการปรับตัวและควบคุมตนเองในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสังคม

3) จริยธรรมของบุคคลจะเจริญงอกงามไปพร้อมกับสติปัญญา

4) จริยธรรมขึ้นอยู่กับลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลในสังคมที่เกิดจากความเจริญทางสติปัญญาที่งอกงามเพื่อเสริมสร้างสังคม

กู๊ด (Good. 1973 : 57) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติดี ประพฤติชอบ ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ตลอดจนสังคมประเทศชาติ เพื่อก่อให้เกิดความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคม ทุกโอกาส และทุกสถานการณ์

ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 49 - 50) ให้ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมว่าเป็นเหตุผลของบุคคลที่ใช้ในการตัดสินใจที่จะประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลนี้ แสดงให้เห็นเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของการประพฤติพฤติกรรมนั้นๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 16) ให้ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมว่า หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง โดยมีเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการเลือกที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นๆ ของบุคคล

ดวงตา เครือทิวา (2544 : 14) ให้ความหมายการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมว่า หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นเหตุผลระดับใด ซึ่งเหตุผลที่แสดงออกมาจะแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล โดยเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำสุดเป็นระดับที่บุคคลมีความเห็นแก่ตัวมากที่สุด และค่อยๆ ลดความเห็นแก่ตัวลงตามลำดับขั้น เปลี่ยนเป็นเห็นแก่พวกพ้อง เห็นแก่ส่วนรวม จนในที่สุดเป็นการทำความดีเพื่อความดีโดยแท้จริง โดยไม่หวังผลตอบแทนจากการกระทำนั้น

อัญชลี เครือคำขาว (2540 : 57) ให้ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมว่า หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจหรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ เมื่อบุคคลใช้เหตุผลจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นเหตุผลระดับใด

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง ความคิดในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล

องค์ประกอบทางจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2 - 3) ได้แบ่งลักษณะองค์ประกอบทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 ประการ คือ

1) ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่มนุษย์มีความรู้ว่าการกระทำต่าง ๆ นั้นชนิดใดสังคมยอมรับ การกระทำชนิดใดควรยกเว้น พฤติกรรมใดมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ความรู้เชิงจริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษา อายุ การพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับ

กฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนานี้ เด็กจะมีการเรียนรู้มาตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะช่วงระหว่าง อายุ 2 – 10 ปี จะมีการปลูกฝังมาก

2) ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกว่าตนชอบหรือไม่ชอบเกี่ยวกับลักษณะ หรือ พฤติกรรมต่าง ๆ ทศนคติเชิงจริยธรรมส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลใน สถานการณ์ปกติบางคนอาจจะมีทศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทศนคติเชิงจริยธรรม มีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะทศนคติจะรวมถึงความรู้และความรู้สึกในเรื่อง นั้นๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทศนคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่จะใช้ทำนาย หรือคาดการณ์พฤติกรรม เชิงจริยธรรม ได้ถูกต้องแม่นยำกว่าการใช้ความรู้เพียงอย่างเดียว และทศนคติเชิงจริยธรรมของ มนุษย์ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น การมีเหตุผลใหม่มาเชื่อถือลบล้าง ทศนคติเดิมในสิ่งต่าง ๆ ที่เคยยอมรับ เป็นต้น

3) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลรู้จักใช้เหตุผลในการเลือกกระทำหรือไม่ กระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อมีเหตุการณ์บังคับ เหตุผลนี้ จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือ แรงจูงใจ ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ บุคคลที่มีจริยธรรมที่ต่างกันอาจมีเบื้องหลังการกระทำที่ แตกต่างกันหรือการกระทำที่เหมือนกัน เพียงเจตน์ และโคลเบอร์ก ได้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ บุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรม ของบุคคลนั้น ๆ นอกจากนี้การใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอื่น ๆ

4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือ งดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกับกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ นับเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละ การช่วยเหลือ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งเกิดขึ้นในสภาพที่บุคคลถูกยั่วให้กระทำผิด กฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ เช่น การกล่าวเท็จ การโกงสิ่งของ เป็นต้น เป็น พฤติกรรมที่จะไม่เกิดขึ้นในผู้ที่มีจริยธรรมสูง พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญ มากกว่าจริยธรรมประเภทอื่น ๆ เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลย่อมส่งผลโดยตรงต่อ ความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

ทางพุทธศาสนา พระราชวรมุนี (2528 : 26) ได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ

1) จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดหรือทศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นรากฐานทำให้เกิดจริยธรรมภายนอก

2) จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นการกระทำภายนอกที่เรา สังเกตเห็น เช่น การเอาใจใส่การทำงาน ความมีระเบียบวินัย แต่จริยธรรมที่แท้จริงนั้นจะต้องไม่ตก อยู่ในเงื่อนไขภายนอก เช่น ทำงานเพื่อผลงานของงานไม่ใช่เพื่อเงิน

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ในการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น นักทฤษฎีจริยธรรมส่วนใหญ่เชื่อว่า จริยธรรมมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้ นักทฤษฎี จริยธรรมส่วนใหญ่ยังเชื่อว่า แหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมนั้นอยู่ที่การเรียนรู้ทางสังคม แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดการพัฒนาทางจริยธรรมนี้ก็ยังมีแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) นักทฤษฎีนี้เชื่อว่าจริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Superego) จริยธรรมเกิดจากกระบวนการภายในวัฒนธรรมหรือบรรทัดฐานของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ได้แก่ การถือตนตามอย่าง (Identification) ทำให้เด็กเอาบุคลิกภาพ ค่านิยม มาตรฐาน จริยธรรมในสังคมเมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรมแล้วจะเกิดความขัดแย้งขึ้นเมื่อความต้องการส่วนตัวไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมต้องการ ถ้าบุคคลนั้นทำชั่วเขาจะเกิดความละอายใจตนเอง มีความไม่สบายใจ ซึ่งเป็นการลงโทษตนเอง โอกาสต่อไปเขาจะไม่ทำชั่วโดยไม่ต้องมีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือ เขามีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี หรือมีมโนธรรมภายในนั่นเอง (Freud. 1949 : 358)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) นักทฤษฎีเหล่านี้เชื่อว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือวัฒนธรรมเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เด็กโดยนำเอาหลักการเสริมแรงหรือหลักการอธิบายวิธีการ โดยมีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (Skinner. 1971 : 101 – 128)

2.1 พัฒนาการทางจริยธรรม เกิดจากการเจริญเติบโตของการคล้อยตามกฎเกณฑ์ จริยธรรมของสังคมทั้งทางความประพฤติ และอารมณ์มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)

2.2 แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรม ทุกจุดมีรากฐานจากความ ต้องการทางชีวภาพหรือความต้องการรางวัลจากสังคมและหลีกเลี่ยงการลงโทษ

2.3 พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม

2.4 พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นภายในจิตใจ

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ เป็นผู้ริเริ่มทางความคิดว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นย่อมขึ้นอยู่กับ ความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะทางสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น เพียเจต์ได้แบ่งขั้นของการพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้นคือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงสองขวบ เด็กในขั้นนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แต่มีความอยากความต้องการทางกายซึ่งต้องการที่จะได้รับการ

บำบัด โดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อเด็กมีความสามารถในการพูด ก็จะเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น

2. ขั้นยึดคำสั่ง อายุ 2-8 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือประกาศิตที่ตนต้องทำตาม

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน จะอยู่ในช่วง 8-10 ปี เพียเจท์ เชื่อว่า เกิดขึ้นจากการพัฒนาทางสติปัญญาและประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนเด็กด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะกลายเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรม หมายถึง การแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคล ในช่วงอายุ 8-10 ปี เด็กที่อยู่ในสภาพสังคมปกติจะบรรลุถึงขั้นที่ 3 แต่อาจจะมียุติธรรมที่พัฒนาช้ากว่านี้ หรือในบางกรณีพัฒนาการคงหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่ 2 เนื่องด้วยการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดูหรือสังคม หรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520 : 40-41)

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์กได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจท์ และพบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น มิได้บรรลุสมบูรณ์ในบุคคลอายุ 10 ปี เป็นส่วนมาก แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอน จากอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี

โคลเบอร์กเชื่อว่า การบรรลุวุฒิภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้น จะแสดงออกในทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด โคลเบอร์กได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนอเมริกัน อายุ 10 ถึง 16 ปี เกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคม โดยแบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรม หรือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre-Conventional Level) ระดับนี้บุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ซึ่งผู้มีอำนาจทางกายเหนือตนเองกำหนดขึ้น บุคคลจะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่ก่อประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผล ที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ระดับนี้พบได้ในเด็กอายุ 2-10 ปี แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 ใช้หลักการเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) เด็กเล็กอายุต่ำกว่า 7 ขวบ ชอบใช้หลักการหลีกเลี่ยงไม่ได้รับโทษ เป็นเหตุผลในการกระทำหรือเลือกกระทำในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ตนเองมากกว่า แต่เนื่องจากเด็กเล็กนี้ยังเป็นบุคคลที่ต้องพึ่งพาและอยู่ในอำนาจของผู้ใหญ่ จึงมีความจำเป็นที่ต้องเชื่อฟังคำสั่งเด็กในระยะนี้เข้าใจคำว่า ความดี ไปในความหมายว่าคือ สิ่งที่ทำแล้วไม่ถูกลงโทษ เช่น เด็กยอมแปรงฟันหลังอาหารเพราะกลัวแม่ดุ ฉะนั้นการกระทำที่ถูกต้องจึงหมายถึง การเชื่อฟังผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เหตุผลในการกระทำหรือไม่กระทำการใด ขึ้นอยู่กับการไม่ถูกลงโทษเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน (The Instrumental Relativist Orientation) เมื่อเด็กอายุมากขึ้น 7-10 ขวบ จะมีความรู้สึกว่าเป็นธรรมดา สำหรับการถูกผู้ใหญ่ดูว่าหรือเย้ยย่นตี เพื่อให้เขาทำให้ถูกหรือกระทำตนเป็นคนดี เด็กในวัย 7-10 ขวบนี้จะค่อยๆ

เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือการชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เขากระทำความดีมากกว่าการดูต่ำหรือขู่ว่าจะลงโทษ เช่น เด็กผู้หญิงช่วยบิดามารดาทำความสะอาดบ้าน เพื่อว่าจะได้เงินรางวัลมากขึ้น และเด็กชายจะช่วยรดน้ำต้นไม้ก็เพื่อจะได้รับคำชมเชย และเด็กในระยะนี้เริ่มรู้จักแลกเปลี่ยนกันแบบเด็กๆ และเริ่มมีความเข้าใจในความคิดเห็นของคนอื่น

ระดับที่ 2 ระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ระดับนี้บุคคลจะตอบสนองต่อความคาดหวังของครอบครัว และกลุ่มของตน บุคคลจะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมตามกฎหมาย กฎหมายของกลุ่มชนที่ตนอยู่ร่วมด้วย โดยไม่คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในขณะนั้นและผลที่จะเกิดตามมาในภายหลัง ในระดับนี้บุคคลจะรู้จักคำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น จะประพฤติตนให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของสังคม นอกจากนี้ยังพยายามที่จะสนับสนุน และดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนอยู่ร่วมด้วย พบมากในวัยรุ่นอายุ 10-16 ปี ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้นคือ

ชั้นที่ 3 ใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance of Good Boy - Nice Girl Orientation) เด็กที่เข้าสู่วัยรุ่นจะให้ความสำคัญแก่กลุ่มเพื่อนมาก เด็กในวัย 10-13 ปี ส่วนมากจะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วย เพื่อให้เป็นที่ชอบพอของเพื่อนฝูงและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน หลักการชั้นนี้จะใช้มากกับเด็กอายุประมาณ 13 ปี

ชั้นที่ 4 ใช้หลักทำตามหน้าที่ทางสังคม (The Low and Order Orientation) ในเด็กอายุ 13-16 ปีนี้ เป็นผู้มีความรู้มีประสบการณ์มากพอที่จะทราบว่าสังคมประกอบด้วยกลุ่มต่างๆ แต่ละกลุ่มมีกฎเกณฑ์สมาชิกยึดถือบางกลุ่มมีเจ้าหน้าที่รักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นด้วย และมีความเข้าใจหน้าที่ของตนในกลุ่มต่างๆ และมีศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร นอกจากนี้ยังมีความเข้าใจบทบาทของคนอื่นด้วยว่าตนนั้นมีตำแหน่งอย่างนั้นจึงปฏิบัติอย่างนั้น การกระทำที่ถูกต้องนั้นจะพิจารณาเพื่อกลุ่มเพื่อส่วนรวมด้วย

ระดับที่ 3 ระดับมีจริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์ (Postconventional Level) หรือมีจริยธรรมของตนเอง (Autonomous or Principle Level) ระดับนี้เป็นระดับที่บุคคลตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำมาคิดไตร่ตรอง แล้วตัดสินใจด้วยตนเองตามค่านิยมที่ตนยึดถือ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสิ่งใดสำคัญมากกว่าที่จะปฏิบัติตามสิ่งนั้น โดยมีหลักการของตนเองที่ถูกต้อง ซึ่งประยุกต์จากกฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคม และจริยธรรมที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 5 ใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงของสังคม (The Social Contract Legalistic orientation) บุคคลซึ่งมีอายุ 16 ปีขึ้นไป ผู้ใช้หลักการในขั้นนี้บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น มีการทำตามข้อตกลงหรือสัญญาไว้กับผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ ตัดสินใจที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมจากบุคคลอื่น มีความเคารพตนเอง และมีความละเอียดถี่ถ้วนในการที่จะกระทำชั่ว และมีความภาคภูมิใจในตนเองเมื่อทำดี

ชั้นที่ 6 ใช้หลักการยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูงมี

ประสบการณ์และมีความรู้อย่างกว้างขวาง เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง และของสังคมอื่นๆ ในโลก บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้จะเป็นผู้ที่รับเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีสายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่มและสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำจิตใจ มีความยุติธรรม ความเสมอภาค และมีความเกรงกลัวต่อบาป เพราะมีความเชื่อในหลักสากลที่ว่า ความเลวร้ายที่บุคคลกระทำแล้วถึงแม้จะรอดพ้นไม่ถูกผู้ใดลงโทษ แต่โทษที่ได้รับคือ ผู้กระทำความเลวร้ายจะมีจิตใจต่ำลง

ตาราง 1 เหตุผลเชิงจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ (2-7 ปี) ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน (7-10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2-10 ปี)
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี) ขั้นที่ 4 หลักการทำตามที่ทางสังคม (13 - 16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10-16 ปี)
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงของสังคม (16 ปีขึ้นไป) ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	2. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)

ส่วนบ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์กมีความเห็นว่ามาจากการพัฒนาทาง การรู้ ในขณะที่เด็กได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นการได้เข้ากลุ่มทางสังคม ประเภทต่างๆ จะช่วยให้ผู้ที่มีความฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเองหรือของผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาพัฒนาทางจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว โคลเบอร์กเชื่อว่า การพัฒนาทางจริยธรรมนั้นมีใช้การรับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วยรวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่างๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตาม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม, 2524 : 42-45)

การวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม

วิธีการวัดลักษณะทางจริยธรรมของมนุษย์มีหลายวิธี แต่วิธีการที่นิยมใช้วัดระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในปัจจุบันมีอยู่ 3 วิธีการ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 : 45 – 48)

1) วิธีการตอบโดยอิสระ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีการในการวัดระดับการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมของเด็กและผู้ใหญ่ กล่าวคือ โคลเบอร์กได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องราวให้ผู้วัดฟังที่ละเรื่อง เรื่องเหล่านี้เป็นเหตุการณ์ขัดแย้งระหว่างความต้องการส่วนบุคคลกับกฎเกณฑ์ของหมู่คณะหรือสังคม ตัวอย่างเรื่อง

ขัดแย้งทางศีลธรรม เช่น การให้ยาทำลายชีวิตแก่ผู้เจ็บป่วยทรมานที่อยากตาย ผู้ขัดสนทรัพย์ ขโมย ยารักษาโรคมะเร็งมาให้ภริยา เป็นต้น ผู้ถูกวัดจะต้องให้เหตุผลในการตัดสินใจให้ตัวเอง ในเรื่อง 6 ถึง 9 เรื่อง จะถูกนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้ชำนาญการ เพื่อจัดเข้าชั้นจริยธรรมชั้น 1 ถึง 6 ตาม ทฤษฎีพัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก คำตอบที่นำมาวิเคราะห์นั้น ส่วนที่ เป็นการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำความดีนั้นไม่ใช่ส่วนสำคัญที่จะนำมาใช้ตัดสินในเรื่องนี้ แต่ คำตอบ ในส่วนสำคัญในทุกข้อ คือเหตุผลที่ผู้ตอบแต่ละคนให้ในแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจจะเขียนได้ตั้งแต่ 1 บรรทัดถึงหลายหน้ากระดาษ และการตอบให้เหตุผลนี้ อาจจะใช้ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กระตุ้นให้ตอบ เหตุผลให้มากในแต่ละเรื่อง เมื่อได้คำตอบมาแล้วจึงมีผู้ชำนาญการมาตรวจให้คะแนนตามลำดับชั้น พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น โดยอาจใช้วิธีการตรวจให้คะแนนได้หลายวิธี แบ่ง ออกเป็น 2 ประเภท คือ ระบบให้คะแนนรวม และระบบให้คะแนนละเอียด ระบบให้คะแนนรวม หมายถึง การอ่านเนื้อหาในคำตอบแต่ละเรื่องจนหมดแล้วผู้ตรวจตัดสินว่าเนื้อหานั้นพาดพิงถึง เหตุผลชั้นใดมากที่สุดก็ให้คะแนนในชั้นนั้น เมื่อมีการถาม 6-9 เรื่อง คะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรมของ ผู้ตอบแต่ละคนอาจเป็นคะแนนฐานนิยมหรือชั้นที่เขาใช้บ่อยที่สุดนั่นเองหรืออาจเอาคะแนนทุกข้อมา เรียงเป็นโปรไฟล์ก็ได้ ส่วนระบบให้คะแนนละเอียด ผู้ตรวจจะให้คะแนนความคิดแต่ละหน่วยว่าอยู่ใน ชั้นใด แต่ละข้ออาจประกอบด้วยความคิดหลายหน่วย เมื่อตรวจครบทุกข้อแล้วหาความถี่รวมของแต่ละ ชั้นแล้วรายงานเป็นเปอร์เซ็นต์ในแต่ละชั้น รวม 6 ข้อ เป็น 100 เปอร์เซ็นต์ สำหรับผู้ตอบแต่ละคน

2) วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก วิธีการนี้ยังใช้การกระตุ้นเรื่องขัดแย้งทางจริยธรรมแล้วจัดหา คำตอบให้ผู้ตอบได้เลือกซิดถูกคำตอบที่ใกล้เคียงกับความคิดของตนมากที่สุดเพียง 1 คำตอบในแต่ละ เรื่องฮาน และคนอื่นๆ (Hann and other. n.d.) เป็นผู้ริเริ่มใช้โดยมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ในแต่ละเรื่องตัวเลือกนั้นเป็นเหตุผลที่จะกระทำหรือไม่กระทำประจำตามขั้นทฤษฎีของโคลเบอร์ก วิธีการวัดแบบนี้ สามารถสร้างและใช้ได้อย่างมีมาตรฐานสูง เนื่องจากการจัดให้มีซิดตอบ และการให้คะแนนคำตอบนั้นทำได้แบบเดียวกันหมดโดยจัดการลำเอียงในการให้สัมภาษณ์และการให้ คะแนนในวิธีการถามแบบปลายเปิดได้ทั้งหมด

3) วิธีการประเมินผลและเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา เรสท์ (Rest) ได้ พยายามปรับปรุงวิธีการตอบแบบจัดหาคำตอบให้เลือก โดยเห็นว่าวิธีการที่มีผู้ใช้เดิมนั้นตัวเลือกมี ลักษณะของการชักจูงใจให้ยอมรับเหตุผลในชั้นต่าง ๆ แต่ในการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมยัง ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง และการเห็นความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใน เรื่องนั้นอย่างกว้างขวาง เรสท์กับคณะจึงได้คิดวิธีการวัดชื่อ Defining Issues Test (DIT) ซึ่ง สามารถวัดว่า ประเด็นทางจริยธรรมประเด็นใดที่สำคัญในเรื่องหนึ่ง ๆ โดยให้คำตอบมาหลาย ประเด็นที่เข้าอยู่ในขั้นของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่าง ๆ แต่ละเรื่องจะให้ผู้ตอบประเมินค่า ประเด็นต่าง ๆ ทุกประเด็นที่ให้ไว้ แล้วให้น้ำ 4 ประเด็นที่เห็นว่าสำคัญที่สุดมาเรียงลำดับ ความสำคัญอีกทีหนึ่ง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวัดแบบมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก

15. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กรุณา กิจชัยัน (2517 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน และคุณธรรมพลเมืองดี ในนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2515 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพแตกต่างกัน จะมีความเชื่ออำนาจภายในตนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเองสูงจะมีวินัยแห่งตนสูงด้วย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินึก (2520 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยจริยธรรมของเยาวชนไทย จากนักเรียนชายผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ม.ศ. 1 และ ม.ศ. 2 อายุระหว่าง 12 -17 ปี จำนวน 300 คน แล้วจับฉลากให้ได้ 10 กลุ่ม เท่า ๆ กัน เพื่อให้เข้าอยู่ในสภาวะการทดลอง 10 สภาวะ แล้วให้ทุกกลุ่มทำแบบวัดระดับจริยธรรม แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต และแบบสอบถามภูมิหลังก่อนแล้วจึงทดลองเล่นเกมกับเครื่องเล่นเกม ซึ่งเป็นส่วนประกอบในการวัดพฤติกรรมความซื่อสัตย์หรือพฤติกรรมการโกง และในขณะการทดลองให้ทำแบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม แบบวัดคุณค่าของรางวัล แบบวัดความวิตกกังวล และแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบการจัดกระทำกับตัวแปรอิสระ พบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ที่โกงในการเล่นเกมน้อยในทุกสถานการณ์ หรือเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมซื่อสัตย์ และยังพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมและสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลได้ กล่าวคือ การวิจัยพบว่าคนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอันแสดงถึงความมีจริยธรรมสูงมากกว่าผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำอย่างเชื่อมั่นได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินึก (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และนิสิตทั้งชายและหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 และมหาวิทยาลัยปีที่ 2 ซึ่งมีอายุระหว่าง 11 – 25 ปี และมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งสามระดับ จำนวน 1,400 คน พบว่า

1. ลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และสถานที่เกิด โดยผู้หญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ชาย ผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะมุ่งอนาคตสูงที่สุด ส่วนผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตต่ำที่สุด และผู้ตอบที่เกิดในกรุงเทพมหานครมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ตอบที่เกิดในต่างจังหวัด

2. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผลและแบบลงโทษทางจิต จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

3. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจริยธรรม

ทัศนาศ ทอภักดี (2528 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในตนของวัยรุ่นไทยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้น ม.2 พบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก มีความเชื่ออำนาจภายในตนมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อยอย่างเด่นชัด ที่ระดับ 0.05

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2539 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย โดยศึกษาในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีระเบียบวินัยของนักเรียน

นีออน พิณประดิษฐ์ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมติดยาเสพติด จะมีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมติดยาเสพติด

แก้วตา คณะวรรณและนีออน กลิ่นรัตน์ (2525 : 64) ได้ศึกษา คุณธรรมของเด็กไทยในชนบทที่มีสภาพพัฒนาแตกต่างกัน พบว่าเด็กในหมู่บ้านที่มีระดับพัฒนาแตกต่างกัน จะมีคุณธรรมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน เด็กหญิงและเด็กชายมีคุณธรรมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน เด็กในหมู่บ้านพัฒนาแล้วแสดงความสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับคุณธรรมไปในทางบวก

เมธี โพรพัฒน์ (2523 : 109) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร จันทบุรี ตาก เลย์ และสงขลา ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กันทางบวก

งานวิจัยต่างประเทศ

โรบินสัน (Robinson. 1971 : 1225 – B) ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเกรที่ไม่เคยถูกจำคุก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรที่เคยกระทำความผิด 2 ครั้ง หรือมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไป แต่ไม่เคยถูกฟ้องทางกฎหมาย 48 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กเกรหรือเด็กที่ไม่มีจริยธรรมจะมองอนาคตในระยะสั้นและมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย นอกจากนั้นยังพบว่าความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต

ไรท์ (Wright. 1975 : 298) ได้ศึกษาพบว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย นอกจากนี้ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตยังเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย ส่วนเยาวชนอาชญากรนั้นก็มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ

เวลเคอร์ (Welker, 1972 : 7328 – B) ได้ศึกษาพบว่าพวกที่มีอำนาจภายในตนเอง ทั้งหญิงและชาย จะมีสติมากกว่าควบคุมอารมณ์ทุกข์ได้ดีกว่า ปรับตัวผิดปกติ (maladjustment) น้อยกว่าวิตกกังวลและพึงพาผู้อื่นน้อยกว่าพวกที่มีความเชื่อภายนอกตน หญิงจะมีสติมากกว่าชาย ความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องนี้นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มศรีนครินทร์ จำนวน 6 เขต จำนวนโรงเรียน 14 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 30 ห้อง รวมนักเรียน 1,093 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครที่ได้มาเป็นการสุ่มแบบ 2 ขั้นตอน (Two – Stage Random Sampling) จำนวน 3 เขต จำนวนโรงเรียน 5 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 9 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 330 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$)

ในการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ โดยการเทียบตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาค่าเฉลี่ยของประชากร (ศิริชัย กาญจนวาสี ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุขโข. 2537 : 137) ต้องใช้ประชากรอย่างน้อย 286 คนโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวน 6 เขต ในกลุ่มศรีนครินทร์มา 50 เปอร์เซนต์ ได้จำนวน 3 เขตคือ เขตมีนบุรี มีจำนวน 3 โรงเรียน เขตคลองสามวา มีจำนวน 3 โรงเรียน เขตหนองจอก มีจำนวน 4 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 640 คน

ขั้นที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวนโรงเรียน 10 โรงเรียนมา 50 เปอร์เซนต์ ด้วยวิธีจับฉลาก ได้จำนวนโรงเรียน 5 โรงเรียน คือโรงเรียน วัดทองสัมฤทธิ์ โรงเรียนบ้านเกาะ โรงเรียนวัดลำต้อยติ่ง โรงเรียนวัดคูบ่อน และโรงเรียนสุเหร่าลำแขก มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 330 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

สำนักงานเขต	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน
เขตมีนบุรี	วัดทองสัมฤทธิ์	67
	บ้านเกาะ	65
เขตคลองสามวา	วัดคูบอน	70
เขตหนองจอก	วัดลำต้อยติ่ง	62
	สุเหร่าลำแขก	66
รวม		330

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือจำนวน 5 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ นฤทัย ดาวเรือง (2546) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

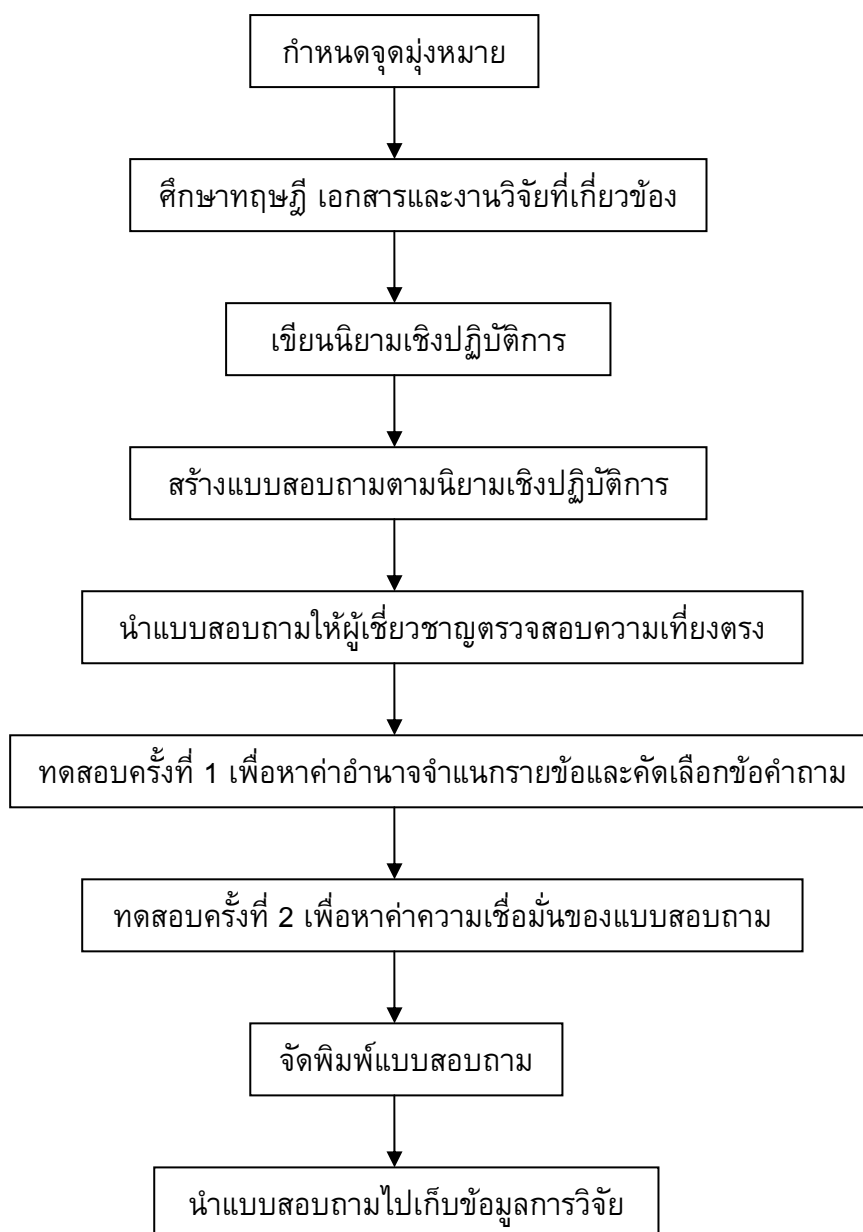
ฉบับที่ 2 แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคตของ พรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตนเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตนของ สุพัตรา พันธวร (2546) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 4 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแบบสอบถามวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ ฅัญฐพล ไคขุนทด (2544) เป็นแบบปรนัย ประกอบด้วยข้อคำถามมีคำตอบให้เลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามความเป็นคนดี เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 70 ข้อ

วิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

วิธีดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนตามภาพประกอบ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ

2. ศึกษาทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและลักษณะของแบบสอบถาม

3. วางแผนสร้างแบบสอบถามแล้วกำหนดนิยามปฏิบัติการ ดังนี้

ความเป็นคนดี หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์สำหรับบุคคล ที่แสดงออกในด้านความมีวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรักชาติ รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร ประหยัด ความเป็นประชาธิปไตย มีความเสียสละ และรักษาสังแวดล้อม

4. เขียนข้อความตามนิยามที่กำหนดไว้ จำนวน 83 ข้อ

5. เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

6. ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามนิยามที่กำหนดไว้ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ซึ่งจะพิจารณาจากค่า IOC ของข้อความแต่ละข้อ โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ซึ่งผลการพิจารณาพบว่าข้อคำถามผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 76 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 6 ไปทดลองสอบ (Try out) ครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนคลองกุ่มจำนวน 160 คน จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนทำการวิเคราะห์ข้อความเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งพบว่าแบบสอบถามความเป็นคนดีจำนวน 76 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.19 ถึง 0.63

8. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากข้อ 7 มาคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาจากข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแบบสอบถามที่ได้ในขั้นตอนนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 70 ข้อ นำแบบสอบถามที่ได้ ไปทดลองสอบ (Try out) ครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนวัดสังฆราชา จำนวน 120 คน แล้วทำการตรวจให้คะแนน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

9. จัดเตรียมแบบสอบถามวัดความเป็นคนดีฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างจริง

ตัวอย่างแบบสอบถามความเป็นคนดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการ

- เป็นประจำ หมายถึง ข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติมากที่สุด
 เป็นส่วนใหญ่ หมายถึง ข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติมาก
 เป็นบางครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติปานกลาง
 เป็นส่วนน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติค่อนข้างน้อย
 ไม่เคยเลย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงหรือไม่สอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	เป็นส่วนใหญ่	เป็นบางครั้ง	เป็นส่วนน้อย	ไม่เคยเลย
0	นักเรียนยอมรับผิดเมื่อกระทำผิด แม้ว่าจะไม่มีใครรู้เห็น					
00	เมื่อนักเรียนเป็นเวรรักษาความสะอาดห้องเรียน นักเรียนก็จะทำ					

เกณฑ์การให้คะแนน

	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ตอบ เป็นประจำ	ให้ 5 คะแนน	ให้ 1 คะแนน
ตอบ เป็นส่วนใหญ่	ให้ 4 คะแนน	ให้ 2 คะแนน
ตอบ เป็นบางครั้ง	ให้ 3 คะแนน	ให้ 3 คะแนน
ตอบ เป็นส่วนน้อย	ให้ 2 คะแนน	ให้ 4 คะแนน
ตอบ ไม่เคยเลย	ให้ 1 คะแนน	ให้ 5 คะแนน

การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของความเป็นคนดี

ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย จากแบบสอบถามจำนวน 70 ข้อ มีเกณฑ์ ดังนี้

70.00 – 104.99	หมายถึง	มีความเป็นคนดีอยู่ในระดับต่ำ
105.00 – 174.99	หมายถึง	มีความเป็นคนดีอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
175.00 – 244.99	หมายถึง	มีความเป็นคนดีอยู่ในระดับปานกลาง
245.00 – 314.99	หมายถึง	มีความเป็นคนดีอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
315.00 – 350	หมายถึง	มีความเป็นคนดีอยู่ในระดับสูง

เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คือ

1. แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต
3. แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตน
4. แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การพัฒนาแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จากแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ นฤทัย ดาวเรือง (2546) ซึ่งใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบสอบถามมีลักษณะข้อคำถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย ไม่จริงเลย จำนวน 21 ข้อ ซึ่งหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t มีค่า t อยู่ระหว่าง 2.79 ถึง 12.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสังฆราชา จำนวน 120 คน นำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.35 ถึง 0.60 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.80

ตัวอย่างแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
0	นักเรียนอยากเอาอย่างเพื่อนที่มูมานะทำงานยากๆ					
00	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานใด นักเรียนจะทำอย่างเต็มความสามารถเสมอ					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก				ข้อความทางลบ			
ตอบ	จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน	ให้	1	คะแนน
ตอบ	จริงมากที่สุด	ให้	4	คะแนน	ให้	2	คะแนน
ตอบ	จริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน	ให้	3	คะแนน
ตอบ	จริงน้อย	ให้	2	คะแนน	ให้	4	คะแนน
ตอบ	ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย จากแบบสอบถามจำนวน 21 ข้อ มีเกณฑ์ ดังนี้

21.00 – 31.49	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำ
31.50 – 52.49	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
52.50 – 73.49	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง
73.50 – 94.49	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง
94.50 – 105.00	หมายถึง	มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูง

การพัฒนาแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตจากแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของพรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542) ซึ่งใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบสอบถามมีลักษณะข้อคำถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย ไม่จริงเลย จำนวน 25 ข้อ ซึ่งหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.99 ถึง 12.20 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสังฆราชา จำนวน 120 คน นำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.58 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.79

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
0	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษามุ่งรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ					
00	ถ้าข้าพเจ้าเรียนอ่อนวิชาใด ข้าพเจ้าจะศึกษาหาความรู้เพิ่ม					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก				ข้อความทางลบ			
ตอบ	จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน	ให้	1	คะแนน
ตอบ	จริง	ให้	4	คะแนน	ให้	2	คะแนน
ตอบ	จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน	ให้	3	คะแนน
ตอบ	จริงน้อย	ให้	2	คะแนน	ให้	4	คะแนน
ตอบ	ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคต

ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย จากแบบสอบถามจำนวน 25 ข้อ มีเกณฑ์ ดังนี้

25.00	– 37.49	หมายถึง	มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับต่ำ
37.50	– 62.49	หมายถึง	มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
62.50	– 87.49	หมายถึง	มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับปานกลาง
87.50	– 112.49	หมายถึง	มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
112.50	– 125.00	หมายถึง	มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับสูง

การพัฒนาแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตน

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตนจากแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตนของ สุปัตรา พันธวร (2546) ซึ่งใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบสอบถามมีลักษณะข้อคำถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 4 ระดับ คือ จริงมากที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงน้อย ไม่จริงเลย จำนวน 30 ข้อ ซึ่งหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.22 ถึง 7.87 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน

วัดสัมชราชา จำนวน 120 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.57 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.70

ตัวอย่างแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตน

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
(0) ข้าพเจ้าสออตก เพราะไม่ตั้งใจเรียน				
(00) ข้าพเจ้าเชื่อว่าการที่คนเราเคราะห์ร้าย เกิดจากผลกรรมที่ทำไว้				

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความทางบวก				ข้อความทางลบ			
ตอบ	จริงมากที่สุด	ให้	4	คะแนน	ให้	1	คะแนน
ตอบ	ส่วนใหญ่จริง	ให้	3	คะแนน	ให้	2	คะแนน
ตอบ	จริงน้อย	ให้	2	คะแนน	ให้	3	คะแนน
ตอบ	ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน	ให้	4	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของความเชื่ออำนาจภายในตน

ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย จากแบบสอบถามจำนวน 30 ข้อ มีเกณฑ์ ดังนี้			
30.00 – 44.99	หมายถึง	มีลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตนอยู่ในระดับต่ำ	
45.00 – 74.99	หมายถึง	มีลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ	
75.00 – 104.99	หมายถึง	มีลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง	
105.00 – 120.00	หมายถึง	มีลักษณะความเชื่ออำนาจภายในตนอยู่ในระดับสูง	

การพัฒนาแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ ฦๅฐพล ไคขุนทด (2544) ซึ่งใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบสอบถามมีลักษณะข้อคำถาม เป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งหาค่า

อำนาจจำแนก โดยใช้สูตรการทดสอบค่า t มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.14 ถึง 7.25 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสังฆราชา จำนวน 120 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.59 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.65

การตรวจให้คะแนนและแปลความหมายของแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมไปให้กลุ่มตัวอย่างทำ ในเวลาที่กำหนดให้
2. ตรวจให้คะแนนโดยยึดเกณฑ์ดังต่อไปนี้

แบบทดสอบมีทั้งหมด 20 ข้อ ในแต่ละข้อจะมีตัวเลือกของขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยใช้สถานการณ์ขัดแย้งและสร้างคำตอบให้เป็นตัวเลือกตามขั้นเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้นของ Kohlberg และได้พัฒนาแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม 4 ตัวเลือก แทนระดับของเหตุผลเชิงจริยธรรม 4 ระดับคือ (ณัฐพล ไคขุนทด. 2544 : 58) ดังนี้

1. การกระทำเพื่อประโยชน์ตนเอง
2. การกระทำเพื่อบุคคลที่อยู่ใกล้ตน
3. การกระทำเพื่อสังคม
4. การกระทำด้วยความคิดและอุดมการณ์

ดังนั้นในแต่ละข้อจึงมีคะแนนอยู่ในช่วง 1-4 คะแนน ซึ่งในการพิจารณาจากคำตอบของนักเรียน ถ้าตอบขั้นที่ 1 จะได้ 1 คะแนน, ตอบขั้นที่ 2 จะได้ 2 คะแนนตามลำดับจนถึงขั้นที่ 1 จะได้ 4 คะแนน รวมคะแนนทั้งฉบับ 20 ข้อ จะมีคะแนนในช่วง 20 – 80 คะแนน

การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ

20 - 29 คะแนน	หมายถึง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ
30 - 49 คะแนน	หมายถึง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมค่อนข้างต่ำ
50 - 69 คะแนน	หมายถึง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมค่อนข้างสูง
70 - 80 คะแนน	หมายถึง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความกรุณาในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. ติดต่อสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครเพื่อขออนุญาตให้นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนแล้วนัดหมายวัน เวลาที่จะนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล
4. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน
5. วางแผนดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองและเริ่มเก็บข้อมูลในช่วงระหว่างวันที่ 1 - 7 มีนาคม พ.ศ. 2549
6. กำหนดวันเวลาและนัดหมายกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
7. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน
8. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบของแต่ละคนที่ตอบครบทุกชุดได้จำนวนที่สมบูรณ์จำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 94.29 นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานและรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าทางสถิติพื้นฐานของคะแนน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการประมาณการค่าเฉลี่ยประชากรของตัวแปรที่ศึกษา
2. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product Moment Correlation Coefficient) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของสหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test)
3. ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regresstion) เพื่อหาค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยหาดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 69)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ความเที่ยงตรงเชิงพินิจซึ่งหาจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 วิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อเพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก โดยใช้
สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ 2545 : 84)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ r_{XY} แทน ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

X แทน คะแนนของข้อคำถาม

Y แทน คะแนนผลรวมของข้ออื่นๆที่เหลือทุกข้อ

2.3 หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (Alpha - coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 131)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\sum S^2_i$	แทน	ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามเป็นรายข้อ
S^2_t	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์ 2545 : 119)

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{\{N\sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N\sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง คะแนน X และ Y คูณกันแต่ละตัว

2. ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตร t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 327 ; อ้างอิงจาก Kerlinger. 1973)

$$t = r\sqrt{\frac{N-2}{1-r^2}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติจากการแจกแจงแบบที่
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร (Pedhazur. J. 1982 : 56)

$$R_{Y.12..k} = \sqrt{\beta_1 r_{y1} + \beta_2 r_{y2} + \dots + \beta_k r_{yk}}$$

เมื่อ	$R_{Y.12..k}$	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระที่ 1 ถึง k
	$r_{y1}, r_{y2}, \dots, r_{yk}$	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม กับ ตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึงตัวแปรตัวที่ k ตามลำดับ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

4. ทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร F-test (Pedhazur. J. 1982 : 57)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1 - R^2) / (N - k - 1)}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบ F
	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

5. หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight ; β) โดยใช้สูตร (Pedhazur. J. 1982 : 54)

$$\beta_j = b_j \frac{S_j}{S_y}$$

เมื่อ	β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูปคะแนนมาตรฐาน
	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูปคะแนนดิบ
	S_y	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจาก ตัวแปรตาม
	S_j	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระตัวที่ j

6. ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้สูตร t - test
(Pedhazur. J. 1982 : 28)

$$t = \frac{b_j}{SE_{b_j}}, \text{ df} = N - k - 1$$

เมื่อ	t_j	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ t
	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ j ในรูปคะแนนดิบ
	SE_{b_j}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญ
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

X_1	แทน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
X_2	แทน	ลักษณะมุ่งอนาคต
X_3	แทน	ความเชื่ออำนาจภายในตน
X_4	แทน	การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
Y_i	แทน	ความเป็นคนดี
n	แทน	จำนวนข้อ
k	แทน	คะแนนเต็มของแบบสอบถาม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$S_{\bar{X}}$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย
r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean of squares)
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta – Weight)
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบที (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติในการวิเคราะห์แบบเอฟ (F – distribution)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของปัจจัยบางประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และความเป็นคนดี

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างปัจจัยบางประการ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี

3. ผลการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี ค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F – test)

3.2 คำนำนัยสำคัญของปัจจัยบางประการและทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่านำนัยสำคัญของปัจจัยบางประการ โดยใช้การทดสอบค่าที (t – test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของปัจจัยบางประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความเป็นคนดี ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของปัจจัยบางประการและความเป็นคนดีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปร	n	k	$\bar{X}$	S	$S_{\bar{x}}$	ผลการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร	การแปลความหมาย
(X ₁)	21	105	74.81	8.26	0.39	74.04 – 75.57	ค่อนข้างสูง
(X ₂)	25	125	89.04	12.58	0.50	88.06 – 90.02	ค่อนข้างสูง
(X ₃)	30	120	83.77	8.44	0.28	83.22 – 84.32	ค่อนข้างสูง
(X ₄)	20	80	54.11	7.01	0.35	53.42 – 54.80	ค่อนข้างสูง
(Y)	70	350	260.52	35.99	0.51	259.52 – 261.52	ค่อนข้างสูง

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและความเป็นคนดี อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างปัจจัยบางประการ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างปัจจัยบางประการ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₁)	1	.361**	.273**	.185**	.527**
ลักษณะมุ่งอนาคต (X ₂)		1	.466**	.176**	.313**
ความเชื่ออำนาจภายในตน (X ₃)			1	.295**	.220**
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (X ₄)				1	.174**
ความเป็นคนดี (Y)					1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับความเป็นคนดี มีค่าตั้งแต่ .174 ถึง .527 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะมีความเป็นคนดีสูง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับปัจจัยหลายตัว ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่วนลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความเชื่ออำนาจภายในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม สำหรับความเชื่ออำนาจภายในตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .176 ถึง .466 จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง แสดงว่า อาจมีปัจจัยบางประการบางส่วนวัดซ้ำกันอยู่ ซึ่งการที่ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง อาจส่งผลให้เกิดปัญหา multicollinearity ได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการตรวจสอบค่า Variance Inflation Factor (VIF) เพื่อตรวจสอบปัญหาดังกล่าว พบว่า มีค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.11 ถึง 1.38 ซึ่งค่าไม่สูงมากนัก จึงไม่น่าที่จะเกิดปัญหา multicollinearity อย่างรุนแรง เพราะถ้าค่า VIF มีค่ามากกว่า 10 อาจพิจารณาว่าใหญ่พอ ที่จะสงสัยได้ว่าเกิดปัญหา multicollinearity อย่างรุนแรง (วิรัช พานิชวงค์. 2545 : 166)

3. ผลการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี
ค่ากำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้
การทดสอบค่าเอฟ (F – test) ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดีของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F
Regression	4	25.972	6.493	34.613**
Residual	325	60.965	.188	
Total	329	86.937		
		R = .547	R ² = .299	

** P ≤ .01

จากตาราง 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการ ได้แก่
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับ
ความเป็นคนดี มีค่าเท่ากับ .547 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกำลังสองของค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี มีค่าเท่ากับ .299 ซึ่ง
แสดงว่าปัจจัยบางประการทั้ง 4 ปัจจัยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความเป็นคนดีได้ร้อยละ 29.90

3.2 คำนำนัยสำคัญของปัจจัยบางประการและทดสอบความมีนัยสำคัญทาง
สถิติของค่านำหนักความสำคัญ โดยใช้การทดสอบค่าที (t – test) ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 คำนำนัยสำคัญของปัจจัยบางประการที่มีต่อความเป็นคนดีของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปร	β	b	SE _b	t	p
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₁)	.607	.465	.066	9.210**	.000
ลักษณะมุ่งอนาคต (X ₂)	.129	.127	.056	2.318*	.021
ความเชื่ออำนาจภายในตน (X ₃)	.003	.016	.099	.299	.765
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (X ₄)	.009	.061	.072	1.251	.212

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และลักษณะมุ่งอนาคตส่งผลต่อความเป็นคนดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยความเชื่ออำนาจภายในตนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่งผลต่อความเป็นคนดีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความเป็นคนดีสูงสุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .607 รองลงมา คือ ลักษณะมุ่งอนาคต มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .129 นั่นคือ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และลักษณะมุ่งอนาคตสูง จะส่งผลให้นักเรียนมีความเป็นคนดีสูง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการ ได้แก่ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับความเป็นคนดี และเพื่อหาคำแนะนำความสำคัญของปัจจัยบางประการแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นคนดี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) จากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มศรีนครินทร์ จำนวน 5 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 330 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 5 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 21 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 แบบสอบถาม ลักษณะมุ่งอนาคต จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.65 แบบสอบถามความเป็นคนดี จำนวน 70 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบวัดแบบสอบถามทั้ง 5 ฉบับ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมากกว่าที่วางแผนไว้ และคัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบอย่างตั้งใจและมีความสมบูรณ์ไว้จำนวนทั้งสิ้น 330 ฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน จากคะแนนที่ได้จากแบบวัดและแบบสอบถามทุกฉบับ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างปัจจัยบางประการ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะ มุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่ส่งผลต่อความเป็นคนดีของนักเรียน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ได้ผลสรุป ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับความเป็นคนดี มีค่าตั้งแต่ .174 ถึง .527 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับความเป็นคนดีมีค่าเท่ากับ 0.547 ซึ่งมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการแปรผันร่วมกันระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรเกณฑ์ร้อยละ 29.90

2. คำนำนักรความสำคัญของ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ส่งผลต่อความเป็นคนดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนความเชื่ออำนาจภายในตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่งผลต่อความเป็นคนดีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำนำนักรความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความเป็นคนดีสูงสุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีคำนำนักรความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .607 รองลงมา คือ ลักษณะมุ่งอนาคต มีคำนำนักรความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .129

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลสรุปดังนี้

1. ปัจจัยบางประการได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับความเป็นคนดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐาน

ปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับความเป็นคนดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ นฤทัย ดาวเรือง(2546 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น พฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมที่ศึกษา ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเสียสละ และความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นคนดี

ปัจจัยลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับความเป็นคนดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจณี (2524 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจริยธรรม

ปัจจัยความเชื่ออำนาจภายในตนมีความสัมพันธ์กับความเป็นคนดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ โฮลแลนเดอร์ (Hollander. 1981 : 123) ที่พบว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนนั้นสัมพันธ์กับพฤติกรรมทำความดีของบุคคล และสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา ทองล้วน (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าความซื่อสัตย์กับความเชื่ออำนาจภายในตนมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งความซื่อสัตย์เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นคนดี

ปัจจัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับความเป็นคนดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจณี (2520 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุดใจ บุญอารีย์ (2530 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยศึกษาจริยธรรม 3 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความเสียสละ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นคนดี

2. เมื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นคนดี พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ส่งผลต่อความเป็นคนดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อความเป็นคนดี สอดคล้องกับการศึกษาของ แมคเคลแลนด์ (เสรี อินทร์คง. 2535 : 59 ; อ้างอิงจาก MaClelland) ได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่า จะมีความรับผิดชอบสูงด้วย ซึ่งความรับผิดชอบมีความคล้ายคลึงกับพฤติกรรมความรู้หน้าที่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นคนดี

ด้านลักษณะมุ่งอนาคตส่งผลต่อความเป็นคนดี สอดคล้องกับการศึกษาของ โรบินสัน (Robinson. 1971 : 1225) ที่พบว่าเด็กที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง เป็นเด็กที่มีจริยธรรมและจะมองอนาคตในระยะยาว เนื่องจากลักษณะมุ่งอนาคตเป็นบุคลิกลักษณะอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล เป็นคุณลักษณะทางจิตที่สามารถควบคุมตนเองได้ มีจุดมุ่งหมายในการกระทำเพื่อสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต มิสเชล (Mischel. 1974 : 270)

ความเชื่ออำนาจภายในตน ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับความเป็นคนดี สอดคล้องกับการศึกษาของ กรุณา กิจขยัน (2517 : 86) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายในตนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดีพบว่า คนดีที่มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีสูง จะมีความเชื่ออำนาจภายในตนเองต่ำกว่าคนที่มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีต่ำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการอบรมปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กนั้น เราเน้นความสำคัญของระเบียบ กฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นอำนาจภายนอกตัวเด็กมากกว่า คือ พยายามควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามแนวทางที่ผู้ใหญ่ต้องการมากกว่าที่จะเน้นให้เด็กเกิดความต้องการที่จะทำในสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วยตนเอง ชูจิตต์ พิทักษ์ผล (2505 : 153) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย ก็พบว่า ทุกครอบครัวส่วนมากหวังให้ลูกเป็นไปตามใจนึกของบิดามารดามากกว่าจะให้ลูกเป็นไปตามความถนัดของตัวเอง

เป็นที่น่าสังเกตว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับความเป็นคนดี ทั้งนี้เนื่องจากความสัมพันธ์ที่พบระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นตัวแปรด้านความรู้ ความคิดกับความเป็นคนดี ซึ่งเป็นตัวแปรด้านพฤติกรรม อาจเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยาที่ศึกษาด้านการเรียนรู้ทางสังคมให้ข้อสังเกตว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นไม่น่าจะสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางจริยธรรมของมนุษย์ (พรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2547 : 173) และจากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เหตุผลในการทำนายพฤติกรรมของฮาร์ทฮอร์น (Hartshorne) และเมย์ (May) ที่ทำการศึกษาเรื่องความซื่อสัตย์และจริยธรรม พบว่าความรู้ทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก (สุดใจ บุญอารีย์. 2541 : 75)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ส่งผลต่อความเป็นคนดี ดังนั้น ครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา ควรพิจารณานำตัวแปรดังกล่าว มาใช้ในการพัฒนา และส่งเสริมความเป็นคนดีของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ไม่ใช่ นักเรียนที่อยู่ในสังกัดกรุงเทพมหานคร เช่น นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่ต่างกัน อาจจะทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน
2. การศึกษาความเป็นคนดียังถือว่ามีไม่มากนัก จากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ของดวงเดือน พันธุมนาวิน มาเป็นแนวคิดหลักในการวิจัย และในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการศึกษาความเป็นคนดี โดยใช้แนวคิดหรือทฤษฎีใหม่ๆ ที่แตกต่างกันไป เพื่อจะได้ส่งเสริมให้การวิจัยเกี่ยวกับความเป็นคนดีมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น
3. จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจภายในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความเป็นคนดีของนักเรียนได้น้อย ดังนั้นควรพิจารณาศึกษาปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะอธิบายความแปรปรวนความเป็นคนดีของนักเรียนได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร. (2533). *คู่มือวัฒนธรรม วิถีชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิกนก จันทร์ขจร.
- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2521). *ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- _____. (2528ก). *แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2528ข). *เอกสารเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จริยศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2529). *การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มที่ 4 ชุดปฏิบัติการปลูกฝังและการเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). *ความรู้สุขภาพจิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรุณา กิจชัยน. (2517). *ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตนและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เกษม จันทร์แก้ว. (2530). *สิ่งแวดล้อมศึกษา*. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.
- แก้วตา คณะวรรณ และเนืออน กลิ่นรัตน์. (2525). *คุณธรรมของเด็กไทยในชนบทที่มีสภาพการพัฒนาต่างกัน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2543). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)*.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). *หน่วยการเรียนรู้การสอนศีลธรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 331 หน้า.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2540). *การนิเทศโครงการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนโรงเรียนกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คณะอนุกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม. (2529). *วิทยากรกับการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- จรรยา สุวรรณทัต. (2531). *ประมวลบทความวิชาการระหว่างปีพุทธศักราช 2526 – 2531 ฉบับ อภินันทนาการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพฤตินิยมศาสตร์ : เยาวชนไทยกับการมุ่งอนาคต*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จินตนา บิลมาศ. (2529). *คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- จุลลา งอนรต, ม.ล. (2513). *กำเนิดความเป็นมาของลัทธิชาตินิยมในเมืองไทย*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชม ภูมิภาค. (2525). *บทความวิทยุกระจายเสียงกรมชุดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม*. กรุงเทพฯ : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย
- ชัยพร วิชชาวุธ. (2525). *มูลสารจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย แสงศักดิ์. (2541). *คู่มือประชาชน เรื่อง ข้อควรรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชน*. กรุงเทพฯ : กราฟิฟอแมท (ไทยแลนด์) จำกัด.
- ชิตกมล สังข์ทอง. (2536). *การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม.(ภาควิชาจิตวิทยา) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูจิตต์ พิทักษ์ผล. (2505). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำในจังหวัดพระนครและธนบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธมนานิน. (2524). *พฤตินิยมศาสตร์เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันพัฒนาบัณฑิตบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธมนานิน & เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. สถาบันวิจัยพฤตินิยมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2523). "ความสำเร็จในชีวิตเริ่มในวัยก่อนเรียน," *การพัฒนาและส่งเสริมความเก่งของ ลูกรัก*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- _____. (2524). *รายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย*. สถาบันวิจัยพฤตินิยมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงตา เครือทิวา. (2544). *การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ทรงกลด ประพิตรภา. (2532). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : ดีดีบุ๊คส์ไตร์.
- ทวี ทองสว่าง และทัศนีย์ ทองสว่าง. (2523). *การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสไตร์.
- ทองคูณ หงษ์พันธ์. (2528). *วิถีทางแห่งบัณฑิต : การครองตน ครองคน ครองงาน*. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการนักศึกษา วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ทัศนาก่อน กักดี. (2528). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในตนของวัยรุ่น*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศนา แหมมณี. (2536). *ช่วยครูฝึกความเป็นประชาธิปไตยให้แก่เด็ก*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพร อุวรรณโณ. (2530). *จริยธรรมกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล ไชขุนทด. (2544). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และอัตมโนทัศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคปลาย ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนเพชรวิทยาคาร อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ*. ปรินญานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2536). *ปัญหาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- นฤทัย ดาวเรือง. (2546). *แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์กับพฤติกรรมวัฒนธรรมด้านคตินิยมของวัยรุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี*. ปรินญานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นาคยา ปิลันธนาพันธ์. (2525). *อนาคตศาสตร์*. กรุงเทพฯ : พีระพินา.
- นิศารัตน์ ศิลปะเดช. (2534). *จริยธรรมในวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : อักษรยา จำกัด.
- นืออน พิณประดิษฐ์ และคณะ. (2541). *รายงานการวิจัยปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*.
- บรรจง พงศาตร์. (2538). *ทิศทางและแนวทางการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสีเขียว กรมสามัญศึกษา.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2545). *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. (2532). *การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ*.

- ปริญญา นิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์. (2536). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอ
พรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2540). พื้นฐานการศึกษาและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญา นุตาคัย. (2535). เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ.
- ปรีชา ชัยนิยม. (2542). การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบและ
การ มีระเบียบวินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิสิทธิ์พัฒนา.
- พจน์ จันทรวิระกุล. (2515). ความสัมพันธ์ระหว่างความอยากรู้อยากเห็น ทักษะคิดแบบเชื่อมโยง
ภายในและภายนอกตน และความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7. ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร
- พรทิพย์ เจนจริยานนท์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดตรัง. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. (2547). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2533). "ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม," ในจิตวิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว.
กรุงเทพฯ : สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- พระเทพวิสุทธิเมธี. (2535). หน้าทีของคน. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- พระเทพเวที. (2532). การศึกษาที่สาละวนฐานแห่งภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป.
- พระธรรมโกศาจารย์. (2545). คู่มือคนดี. กรุงเทพฯ : สถาบันบันลือธรรม.

- พระราชวรมนี (ประยูรค์ ปยุตโต). (2528). *ธรรมานุญชีวิต*. ธนบุรี : โรงพิมพ์ประยูรวงษ์.
- พระราชวรมนี. (2529). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินิก. (2526). "ลักษณะมุ่งอนาคต," *เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรมหน่วยที่ 9 – 15*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2527). *พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เพราพรรณ เปลี่ยนภู. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- พิสันต์ ประทานชวน. (2541). *คนดีและคนเก่ง*. วารสารพัฒนาชุมชน ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 หน้า 27.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2537). *การบริหารงานบุคคล*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มานิต มานิตเจริญ. (2538). *พจนานุกรมไทย ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ :
อักษรพิทยา.
- มาลี จุฑา. (2542). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.
- เมธี โพรพัฒน์. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และ
ความซื่อสัตย์ของเด็กไทย*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มิลินทร์ สำเภาเงิน. (2524). *การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจากการ
ประเมินผลหลักสูตรพุทธศักราช 2503 และ 2521*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและ
พัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา ทองล้วน. (2541). *ความซื่อสัตย์กับเจตคติแบบเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอก
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม*. กศ.ม.
(จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์.
- ราตรี ภารา. (2540). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์ จำกัด.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ ณ ระนอง. (2525). *การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการมีวินัยในตนเอง*.
ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2539). *รายงานการวิจัยฉบับที่ 60 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย*. สถาบัน

วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). ครุทัศน์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มีนาคม.

วินัย วีระพัฒนานนท์ และปานชื่น สัมพันธ์. (2539). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ส่องสยาม.

วิรัช พานิชวงค์. (2545). *การวิเคราะห์การถดถอย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติประยุกต์
คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2535). *การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : บทบาทขององค์กร
ในท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสตา.

วรรดี ชีช่วง. (2536). *การเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบท
ที่มีต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรายวิบูลย์วิทยา
อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ*. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี และไพเราะ พุ่มม้น. (2542). *วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT : การจัดการกระบวนการ
เรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ศิริชัย กาญจนวาสีและคณะ. (2537). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับการวิจัย*. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. (2522). "จริยธรรมในสังคมไทย," ใน *จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน*. หน้า 20.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

สมศักดิ์ โชคนุกูล. (2531). *มลพิษและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม*. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สงขลา.

สาโรช บัวศรี. (2522). *ความหมายของประชาธิปไตยในแง่ของการศึกษา*. วารสารประกอบการ
อบรม. หน้า 66 – 68 กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

สาโรช บัวศรี. (2527). *จริยธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

เสรี อินทร์คง. (2535). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความ
รับผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดย
ใช้สัญญาณการเรียนกับการสอนตามคู่มือของสสวท*. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535). *โครงการสนับสนุนกิจกรรม
ประชาธิปไตยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติปีงบประมาณ
2535 - 2536*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *สรุปแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2543). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : อักษรยาจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544)*.

_____. (ม.ป.ป.). "แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549)." ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 1 สิงหาคม 2543.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2529). *เค้าโครงคู่มือการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม*. กรุงเทพฯ : กองวิจัยและวางแผน กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2532). *วัฒนธรรมกับการเสริมสร้างสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2537). *การเสริมสร้างวินัย คู่มือแนะแนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2544). *แผนวัฒนธรรมแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำราญ วรเทศะคงคา. (2534). *ผลของการศึกษาอบรมทางศาสนาที่มีต่อการพัฒนาจิตลักษณะของนักเรียนที่เข้าโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่วัดม่วง เขตหนองแขม*. ปรินญา นิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุขสมร ประพัฒน์ทองและดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2523). "การใช้นิทานกระตุ้นพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ในเด็กไทย," *การวิจัยทางการศึกษา*. 10 : 24 – 33 ; มีนาคม.

สุดใจ ชันทองคำ. (2523). *การพัฒนาแบบวัดความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุดใจ บุญอารีย์. (2530). *ผลของการฝึกความสามารถด้านการรู้ การคิด และความสามารถด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่มีต่อทัศนคติต่อพฤติกรรมของนักศึกษา*. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

_____. (2541). *การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ.

สุพล วังสินธุ์. (2534). "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม," *วารสารแนะแนว*. 25(132) : 31 – 35 ; ธันวาคม 2530 – มกราคม.

สุพัทธา พันธุวร. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมก้าวร้าว*

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุพัตรา สุภาพ. (2531). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2537). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2529). หลักและทฤษฎีการปลูกฝัง
สร้างเสริมจริยธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2539). แนวทางสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2542). คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรมศาสนา.

อัจฉรา ชีวพันธ์. (2547). ภาษาพาสอนเรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อัญชลี เครือคำขาว. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และ
พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับ
บุคคล โดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ. ปรินูณานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

Bryant, Evelyn. (1971). "A Study of the Relationship between Belief of Internal Control and
Disipline and Endure among Student Personal Workers in Community Colleges",
Dissertation Abstracts International.

Freud, Sigmund. (1949). *An Outline of Psychology*. New York : W.W. Norton Co.

Good, Carter Victor. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.

Hilgard, E.R. (1967). *Introduction to Psychology*. New York : Harcourt Brace and World, Inc.

Hollander, Edwin P. (1981). *Principle and Method of Social Psychology*. London : sOxford
University Press.

Kohlberg, Lewrence. (1976). "Moral Stage and Moralization : The Cognitive Development
Approach," *Moral Development and Behavior*. By Thomas Lickona. New York :
Holt Rinehart and Winston.

- Lefcourt. Herbert M. (1990). "Locus of Control," *Measure of Personality and Psychological Attitudes*. San Diego : California Academic Press Limited.
- Lembo. (1967). *Altruistic Attitudes Among Catholic and Religious Female College Students*, *Journal of Educational Research*. 61(2) : 71 – 73.
- Lindgren, Henry C. (1967). *Educational Psychology in Classroom*. 3rd ed. New York : John Wiley & Sone, Inc.
- McClelland, David C. And Others. (1953). *The Achievement Motive*. New York : Appleton Century Crofts, Inc.
- Mischel, W. (1974). "Processes in Delay of Gratification," in L. Berkowity (ed.) *Advances in Experimental Social Psychology*. p.249 – 293. Vol.7. New York : Academic Press.
- Pulkkien, Lea. and Ronka, Anna. (1994). "Personal Control Over Development, Identity Formation and Future Orientation as Component of Life Orientation : A Development Approach," *Development Psychology*. 30(20) : 260 -271.
- Robinson, Charles Loe. (1971). "Future Time Perspective in Non – Incarcerated Juvenile Delinquents," *Dissertation Abstracts International*. 32(2) : 1225 – 1300.
- Rotter, J.B. (1966). *Generalized Expectancies for Internal versus External Control of reinforcement*. *Psychological Monographs : General and Applied*. 80 : 1 – 28.
- Skinner, B.F. (1986). *What in Wrong with Daily Life in the Western World*. *American Psychologist*. 41 : 568 – 574.
- Skinner, S.B. (1971). "Cognitive Development : A Prerequisite for Critical Thinking," *The Clearing House*. 7(4) : 292 – 299.
- Solomon, D. & M.I. Oberlander. (1974). "Locus of Control in the Classroom" in *Psychological Concepts in the Classroom*. Edited by Richard H. Coop and Kinnard White. New York : Harper and Row Publishers.
- Strickland, B.R. (1977). *"Internal-External Control of Reinforcement in Thomas Blass (ed). Personality Variables in Social Behavior*. New York : John Wiley and Son.
- Webster. (1973). *Webster's New World Dictionary of American Language*. Springfield, Massachusetts : G and C Merrjam Company.
- Welker, Elizabeth Warren Hines, (1972). *Dissertation Abstracts International*, 32(12) :

7328 – B.

Wright, D. (1975). *The Psychology of Moral Behavior*. Middleres England : Penguin Books Ltd.,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ขวลิศ รวยอาจิณ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 7 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความเป็นคนดี

ข้อ	IOC	ผลการพิจารณา	ข้อ	IOC	ผลการพิจารณา	ข้อ	IOC	ผลการพิจารณา
1.	0.67	คัดเลือกไว้	31.	0.67	คัดเลือกไว้	61.	0.67	คัดเลือกไว้
2.	0.67	คัดเลือกไว้	32.	1.00	คัดเลือกไว้	62.	1.00	คัดเลือกไว้
3.	1.00	คัดเลือกไว้	33.	1.00	คัดเลือกไว้	63.	1.00	คัดเลือกไว้
4.	1.00	คัดเลือกไว้	34.	1.00	คัดเลือกไว้	64.	1.00	คัดเลือกไว้
5.	1.00	คัดเลือกไว้	35.	0.67	คัดเลือกไว้	65.	1.00	คัดเลือกไว้
6.	1.00	คัดเลือกไว้	36.	0.67	คัดเลือกไว้	66.	0.67	คัดเลือกไว้
7.	1.00	คัดเลือกไว้	37.	1.00	คัดเลือกไว้	67.	1.00	คัดเลือกไว้
8.	1.00	คัดเลือกไว้	38.	0.67	คัดเลือกไว้	68.	0.67	คัดเลือกไว้
9.	1.00	คัดเลือกไว้	39.	1.00	คัดเลือกไว้	69.	1.00	คัดเลือกไว้
10.	1.00	คัดเลือกไว้	40.	0.67	คัดเลือกไว้	70.	1.00	คัดเลือกไว้
11.	0.67	คัดเลือกไว้	41.	0.67	คัดเลือกไว้			
12.	0.67	คัดเลือกไว้	42.	0.67	คัดเลือกไว้			
13.	1.00	คัดเลือกไว้	43.	1.00	คัดเลือกไว้			
14.	1.00	คัดเลือกไว้	44.	0.67	คัดเลือกไว้			
15.	1.00	คัดเลือกไว้	45.	0.67	คัดเลือกไว้			
16.	0.67	คัดเลือกไว้	46.	1.00	คัดเลือกไว้			
17.	0.67	คัดเลือกไว้	47.	0.67	คัดเลือกไว้			
18.	0.67	คัดเลือกไว้	48.	0.67	คัดเลือกไว้			
19.	1.00	คัดเลือกไว้	49.	1.00	คัดเลือกไว้			
20.	1.00	คัดเลือกไว้	50.	0.67	คัดเลือกไว้			
21.	0.67	คัดเลือกไว้	51.	0.67	คัดเลือกไว้			
22.	1.00	คัดเลือกไว้	52.	0.67	คัดเลือกไว้			
23.	1.00	คัดเลือกไว้	53.	1.00	คัดเลือกไว้			
24.	0.67	คัดเลือกไว้	54.	1.00	คัดเลือกไว้			
25.	1.00	คัดเลือกไว้	55.	0.67	คัดเลือกไว้			
26.	0.67	คัดเลือกไว้	56.	1.00	คัดเลือกไว้			
27.	1.00	คัดเลือกไว้	57.	0.67	คัดเลือกไว้			
28.	0.67	คัดเลือกไว้	58.	1.00	คัดเลือกไว้			
29.	0.67	คัดเลือกไว้	59.	0.67	คัดเลือกไว้			
30.	1.00	คัดเลือกไว้	60.	1.00	คัดเลือกไว้			

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการคัดเลือก
1	.41	นำไปใช้
2	.36	นำไปใช้
3	.59	นำไปใช้
4	.35	นำไปใช้
5	.44	นำไปใช้
6	.44	นำไปใช้
7	.36	นำไปใช้
8	.60	นำไปใช้
9	.36	นำไปใช้
10	.56	นำไปใช้
11	.44	นำไปใช้
12	.44	นำไปใช้
13	.35	นำไปใช้
14	.49	นำไปใช้
15	.41	นำไปใช้
16	.45	นำไปใช้
17	.51	นำไปใช้
18	.49	นำไปใช้
19	.54	นำไปใช้
20	.41	นำไปใช้
21	.53	นำไปใช้

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการคัดเลือก
1	.45	นำไปใช้
2	.39	นำไปใช้
3	.35	นำไปใช้
4	.44	นำไปใช้
5	.33	นำไปใช้
6	.27	นำไปใช้
7	.29	นำไปใช้
8	.23	นำไปใช้
9	.54	นำไปใช้
10	.21	นำไปใช้
11	.39	นำไปใช้
12	.22	นำไปใช้
13	.33	นำไปใช้
14	.57	นำไปใช้
15	.23	นำไปใช้
16	.40	นำไปใช้
17	.36	นำไปใช้
18	.39	นำไปใช้
19	.34	นำไปใช้
20	.28	นำไปใช้
21	.58	นำไปใช้
22	.68	นำไปใช้
23	.36	นำไปใช้
24	.28	นำไปใช้
25	.38	นำไปใช้

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตน

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการคัดเลือก
1	.30	นำไปใช้
2	.32	นำไปใช้
3	.30	นำไปใช้
4	.20	นำไปใช้
5	.48	นำไปใช้
6	.30	นำไปใช้
7	.32	นำไปใช้
8	.28	นำไปใช้
9	.57	นำไปใช้
10	.33	นำไปใช้
11	.40	นำไปใช้
12	.38	นำไปใช้
13	.30	นำไปใช้
14	.25	นำไปใช้
15	.22	นำไปใช้
16	.32	นำไปใช้
17	.53	นำไปใช้
18	.41	นำไปใช้
19	.27	นำไปใช้
20	.27	นำไปใช้
21	.25	นำไปใช้
22	.40	นำไปใช้
23	.22	นำไปใช้
24	.25	นำไปใช้
25	.25	นำไปใช้
26	.29	นำไปใช้
27	.32	นำไปใช้
28	.36	นำไปใช้
29	.28	นำไปใช้
30	.39	นำไปใช้

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการคัดเลือก
1	.24	นำไปใช้
2	.24	นำไปใช้
3	.34	นำไปใช้
4	.46	นำไปใช้
5	.38	นำไปใช้
6	.21	นำไปใช้
7	.23	นำไปใช้
8	.28	นำไปใช้
9	.25	นำไปใช้
10	.34	นำไปใช้
11	.30	นำไปใช้
12	.26	นำไปใช้
13	.29	นำไปใช้
14	.38	นำไปใช้
15	.28	นำไปใช้
16	.30	นำไปใช้
17	.59	นำไปใช้
18	.28	นำไปใช้
19	.33	นำไปใช้
20	.46	นำไปใช้

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามความเป็นคนดี

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการคัดเลือก
1	.29	นำไปใช้
2	.49	นำไปใช้
3	.51	นำไปใช้
4	.40	นำไปใช้
5	.36	นำไปใช้
6	.46	นำไปใช้
7	.48	นำไปใช้
8	.55	นำไปใช้
9	.51	นำไปใช้
10	.51	นำไปใช้
11	.52	นำไปใช้
12	.53	นำไปใช้
13	.44	นำไปใช้
14	.56	นำไปใช้
15	.46	นำไปใช้
16	.45	นำไปใช้
17	.43	นำไปใช้
18	.42	นำไปใช้
19	.55	นำไปใช้
20	.56	นำไปใช้
21	.39	นำไปใช้
22	.49	นำไปใช้
23	.53	นำไปใช้
24	.52	นำไปใช้
25	.57	นำไปใช้
26	.55	นำไปใช้
27	.56	นำไปใช้
28	.55	นำไปใช้
29	.53	นำไปใช้
30	.43	นำไปใช้

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการคัดเลือก
31	.60	นำไปใช้
32	.47	นำไปใช้
33	.42	นำไปใช้
34	.44	นำไปใช้
35	.44	นำไปใช้
36	.49	นำไปใช้
37	.57	นำไปใช้
38	.26	นำไปใช้
39	.44	นำไปใช้
40	.57	นำไปใช้
41	.53	นำไปใช้
42	.54	นำไปใช้
43	.54	นำไปใช้
44	.49	นำไปใช้
45	.50	นำไปใช้
46	.49	นำไปใช้
47	.53	นำไปใช้
48	.60	นำไปใช้
49	.63	นำไปใช้
50	.55	นำไปใช้
51	.49	นำไปใช้
52	.52	นำไปใช้
53	.50	นำไปใช้
54	.60	นำไปใช้
55	.55	นำไปใช้
56	.53	นำไปใช้
57	.60	นำไปใช้
58	.56	นำไปใช้
59	.57	นำไปใช้
60	.56	นำไปใช้

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลการคัดเลือก
61	.53	นำไปใช้
62	.47	นำไปใช้
63	.26	นำไปใช้
64	.35	นำไปใช้
65	.51	นำไปใช้
66	.50	นำไปใช้
67	.42	นำไปใช้
8	.47	นำไปใช้
69	.48	นำไปใช้
70	.45	นำไปใช้

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเป็นคนดี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มี 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1	แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ตอนที่ 2	แบบสอบถามวัดลักษณะมุ่งอนาคต
ตอนที่ 3	แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตน
ตอนที่ 4	แบบสอบถามวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ตอนที่ 5	แบบสอบถามวัดความเป็นคนดี

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม และจะรักษาไว้เป็นความลับ จึงขอให้ท่านตอบด้วยความเป็นจริง

3. กรุณาตอบทุกข้อ เพราะว่าถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งจะทำให้แบบสอบถามฉบับนี้ไม่สมบูรณ์และไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้

ขอขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

รุ่งทิพย์ หอมวิไล

นิสิตปริญญาโท สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตนเองมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
1	นักเรียนปรารถนาอย่างยิ่งที่จะทำงานยาก ๆ ให้สำเร็จ					
2	นักเรียนอยากเอาอย่างเพื่อนที่มัวมามะทำงานยาก ๆ					
3	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานใด นักเรียนจะทำอย่างเต็มความสามารถเสมอ					
4	นักเรียนรู้สึกสนุกกับบทเรียนยาก ๆ					
5	เมื่อมีผู้อื่นเรียนหรือทำงานได้ดีกว่า นักเรียนมักจะไม่คิดอะไร					
6	นักเรียนพยายามสอบให้ได้อันดับดีขึ้นทุกครั้ง					
7	ถ้ามีโอกาสเลือกงานได้แล้ว นักเรียนจะเลือกงานชนิดที่ตนเองสามารถทำได้สำเร็จ					
8	นักเรียนทำงานอย่างหนัก เพราะต้องการให้งานสำเร็จมากกว่ากลัวความล้มเหลว					
9	นักเรียนไม่ปรารถนารางวัลหรือชื่อเสียงมากไปกว่าความสำเร็จของงาน					
10	นักเรียนฝากอนาคตของตนเองไว้กับความสำเร็จในการทำงานและการเรียน					
11	นักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งกับคำกล่าวที่ว่า “เวลาเป็นเงินเป็นทอง”					
12	นักเรียนจะพอใจมาก เมื่อมีคนรู้จัก เนื่องจากความพยายามในการทำงานของตน					
13	ในการจับสลากเลือกงานทำนั้น นักเรียนมักภาวนาให้ได้งานง่าย ๆ					

ข้อ-ที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
14	นักเรียนมีความภาคภูมิใจ เมื่อได้เลือกทำงานยาก ๆ					
15	นักเรียนชอบทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นความคิดริเริ่มของตนเอง					
16	แม้นักเรียนจะกลัวความล้มเหลว แต่เมื่อพบเข้าจริง ๆ ก็อดทนได้เสมอ					
17	นักเรียนเชื่อว่าความอดทน เป็นสิ่งสำคัญมากที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในทุก ๆ สิ่ง					
18	นักเรียนเห็นด้วยกับการต่อสู้เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ					
19	การแก้ปัญหาด้วยตนเองนั้น นักเรียนถือว่าเป็นสิ่งมีค่ามากที่สุด					
20	ใคร ๆ มักชมว่านักเรียนเป็นผู้ขยันขันแข็งในการทำงาน					
21	เมื่อทำงานง่าย ๆ เสร็จแล้ว นักเรียนอยากจะทำงานที่ยาก ๆ ขึ้นไปอีก					

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ขอให้นักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าวว่าเป็นจริงตรงกับการกระทำของนักเรียนเพียงใด แล้วตอบ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำของนักเรียนดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อย
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
1	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ					
2	ถ้าข้าพเจ้าเรียนอ่อนวิชาใด ข้าพเจ้าจะศึกษาหาความรู้เพิ่ม					
3	ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าจะหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพได้ที่ไหน					
4	ถ้าข้าพเจ้ามีงานทำ ข้าพเจ้าจะลาออกจากโรงเรียน แม้ว่าข้าพเจ้าจะเรียนไม่จบม.3					
5	ข้าพเจ้าพยายามหาความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับอาชีพที่ข้าพเจ้าสนใจ					
6	ข้าพเจ้าสำรวจตนเองก่อนจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ					
7	ถ้าข้าพเจ้าต้องตัดสินใจเลือกอาชีพ ข้าพเจ้าจะให้พ่อแม่เลือกให้					
8	ข้าพเจ้าคิดไว้แล้วว่า ข้าพเจ้าควรประกอบอาชีพอะไรในอนาคต					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
9	ข้าพเจ้าไม่ต้องการเรียนหนังสือสูง ๆ เพราะทำให้เสียเวลาเสียเงิน โดยเปล่าประโยชน์					
10	ข้าพเจ้าปรึกษาครูเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้					
11	ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร จึงจะสอบเรียนต่อในสาขาที่ตนชอบได้					
12	ข้าพเจ้าจะวางแผนการทำงานให้สามารถส่งตามกำหนดวันเวลาได้ทุกครั้ง					
13	ข้าพเจ้าพยายามขยันเรียนแม้ว่าผลการเรียนในปัจจุบันยังไม่ดีเท่าที่ควร					
14	ข้าพเจ้าพยายามหาโอกาสเรียนต่อสูง ๆ เพื่อที่จะได้ทำงานที่มั่นคงในอนาคต					
15	ข้าพเจ้าเลือกประกอบอาชีพโดยจะพิจารณาจากรายได้ของอาชีพเท่านั้น					
16	ก่อนที่จะข้าพเจ้าจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ข้าพเจ้าจะศึกษารายละเอียดของสาขาวิชานั้น ๆ					
17	ข้าพเจ้าจะเลือกเรียนสาขาวิชาที่ชอบเพื่อจะได้ประกอบอาชีพตามที่ตนเองสนใจได้					
18	ถ้าข้าพเจ้ามีปัญหาในการทำงานข้าพเจ้าจะพยายามแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเอง					
19	แม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่ชอบเรียนในบางวิชา ข้าพเจ้าก็พยายามตั้งใจเรียนเพื่อที่จะสอบได้คะแนนดี ๆ					
20	ข้าพเจ้าคิดว่าหากพ่อแม่ไม่มีเงินส่งให้เรียน ข้าพเจ้าจะเรียนแค่ ม.3					
21	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนหนังสือมีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในอนาคต					
22	พอจนจะถึงเวลากำหนดส่งงานข้าพเจ้าจะเร่งทำการบ้านหรืองานที่ครูสั่ง					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
23	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือไม่ทันเลย ทำให้ทำข้อสอบได้ไม่ดี					
24	ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าเรียนไม่เก่ง เพราะมีสติปัญญาไม่ดี					
25	ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับสุภาษิตที่ว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น”					

แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจภายในตน

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่ออำนาจภายในตน โดยให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่านักเรียนมีความรู้สึกเช่นนั้นในระดับมากหรือน้อยเพียงใด แล้วให้เลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ เพียงช่องเดียวที่ตรงกับความคิด ความรู้สึกและความเชื่อของนักเรียน

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมาก
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของนักเรียนน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
1	ข้าพเจ้าสอบตก เพราะไม่ตั้งใจเรียน				
2	ข้าพเจ้าเชื่อว่าโชคชะตามีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้สิ่งที่ต้องการ				
3	หลายครั้งที่ข้าพเจ้าตัดสินใจโดยการเสี่ยงทาย				
4	ข้าพเจ้าเชื่อในผลจากการกระทำของตนเอง				
5	ข้าพเจ้าเชื่อว่าอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความประมาทของตนเอง				
6	ข้าพเจ้าเชื่อว่าตนเองสามารถป้องกันอันตรายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้				
7	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการได้เจอเพื่อนใหม่เกิดจากพรหมลิขิต				
8	ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากทำอย่างไรงี้ก็จะได้ผลตอบแทนอย่างนั้น				
9	ข้าพเจ้ามักทำสิ่งต่าง ๆ ตามคำทำนายดวงชะตาในหนังสือ				

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
10	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการที่คนเราจะก้าวหน้าได้ต้องอาศัยผู้ที่มีอำนาจมากกว่าตนเอง				
11	การที่ข้าพเจ้าเข้ากับใครไม่ค่อยได้ เพราะดวงชะตาไม่ตรงกัน				
12	ข้าพเจ้าชอบสาบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อในคำพูดของข้าพเจ้า				
13	ข้าพเจ้าเชื่อว่าข้าพเจ้าจะร่ำรวยได้ ถ้ามีความขยัน				
14	ข้าพเจ้าเชื่อว่าดวงชะตามีส่วนช่วยในการกำหนดชีวิตของคนเรา				
15	ข้าพเจ้าทำงานได้ไม่ดี เพราะมีความสามารถน้อย				
16	ข้าพเจ้าทะเลาะกับเพื่อน เพราะข้าพเจ้าระงับอารมณ์ไม่ได้				
17	ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้าข้าพเจ้าขยัน ก็จะได้เกรดดี				
18	ข้าพเจ้าเชื่อว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน				
19	ข้าพเจ้าเชื่อว่าสิ่งเลวร้ายที่เกิดขึ้นในชีวิตส่วนหนึ่งเกิดจากความโชคร้าย				
20	ข้าพเจ้าเชื่อว่าความล้มเหลวในชีวิต เกิดจากสิ่งผิดพลาดที่ตนเองทำ				
21	ข้าพเจ้าทำอะไรได้สำเร็จ เพราะข้าพเจ้าเก่ง				
22	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยให้ข้าพเจ้าได้สิ่งที่ต้องการ				
23	ข้าพเจ้าเชื่อว่าหากมีสิ่งเลวร้ายเกิดขึ้นก็ย่อมต้องมีสิ่งดีเกิดขึ้นตามมาเช่นกัน				
24	ข้าพเจ้าเชื่อว่าผู้อื่นเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตให้ข้าพเจ้า				
25	ผู้อื่นจะชื่นชมชอบข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าประพฤติ				

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
	ตัวดี				
26	ข้าพเจ้าเจ็บป่วย เพราะข้าพเจ้าไม่รักษาสุขภาพ				
27	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการทำวันนี้ให้ดีที่สุด จะทำให้ประสบผลสำเร็จได้				
28	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการที่คนเราเคราะห์ร้ายเกิดจากผลกรรมที่ทำไว้				
29	ข้าพเจ้าเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมมีส่วนในการกำหนดนิสัยของคนเรา				
30	ข้าพเจ้าส่งงานไม่ทันตามกำหนด เพราะข้าพเจ้าไม่ขยัน				

แบบสอบถามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 20 ข้อ นักเรียนต้องตอบให้ครบทุกข้อ
2. คำถามในแต่ละข้อจะเป็นเรื่องสั้น ๆ ของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนอ่านให้เข้าใจ แล้วสมมติว่านักเรียนเป็นคน ๆ นั้น นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อนักเรียนได้เหตุผลแล้วให้อ่านคำตอบที่มีให้เลือกในแต่ละข้อ คำตอบใดที่ตรงกับเหตุผลที่นักเรียนคิดไว้มากที่สุด ให้กา 5 ลงในข้อนั้น ในการตอบแต่ละข้อให้เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว

-
1. บ้านของสุจริตและอ้อมพรอยู่ไกลจากโรงเรียนมาก ทำให้ทั้งสองไปโรงเรียนสายจึงทำให้เข้าแถวเคารพธงชาติไม่ทันและถูกครูตำหนิบ่อยครั้ง เด็กทั้งสองจึงหัดขี่จักรยาน จนกระทั่งสุจริตสามารถขี่จักรยานได้ แต่อ้อมพรยังขี่ไม่เป็น และล้มมีแผลบ่อยครั้งจนเกิดความท้อแท้ใจ ถ้าข้าพเจ้าเป็นอ้อมพร ข้าพเจ้าจะไม่หัดขี่จักรยานอีกต่อไป เพราะ
 - ก. รดล้มแต่ละครั้งทำให้ข้าพเจ้าเจ็บตัวมากเกินไปกว่าที่จะอดทน
 - ข. ใคร ๆ ที่ขี่จักรยานไม่เป็น คงเข้าใจความรู้สึกและเห็นใจข้าพเจ้า
 - ค. ข้าพเจ้ามีหน้าที่ที่ต้องไปให้ทันเวลาเข้าแถวก็จริง แต่ก็ไม่มีกฎว่านักเรียนต้องขี่จักรยานไปโรงเรียน
 - ง. ข้าพเจ้าจะขอซื้อแท็กซี่รถจักรยานของสุจริต คงไปทันเวลาและไม่ต้องเหนื่อยอีกด้วย
 2. มั่นดีมีฐานะทางบ้านยากจนมาก จึงต้องหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวโดยการตั้นตั้งแต่ตี 3 เพื่อช่วยแม่เตรียมของไปขายที่ตลาดทุกวัน ทำให้มันดีมาโรงเรียนสาย และนั่งหลับในห้องเรียนบ่อยครั้งจนเพื่อน ๆ ล้อและถูกครูดุเป็นประจำ ถ้าข้าพเจ้าเป็นมันดี ข้าพเจ้าจะเลิกเตรียมของช่วยแม่ไปขายที่ตลาด เพราะ
 - ก. ถ้าข้าพเจ้าสามารถมาโรงเรียนเช้า และไม่นั่งหลับในห้องเรียนอีก ครูคงจะชมเชยข้าพเจ้า
 - ข. ถ้ามาโรงเรียนสายหรือนั่งหลับในห้องเรียนอีก จะถูกครูลงโทษหนัก
 - ค. ต้องการมาโรงเรียนให้ทันเวลา ตามระเบียบข้อปฏิบัติของทางโรงเรียน
 - ง. เพื่อน ๆ จะได้เห็นข้าพเจ้าเป็นคนมีความรับผิดชอบมาทันโรงเรียนและไม่นั่งหลับในห้องเรียน
 3. แทนคุณ ได้รับฝากเงินจากเพื่อนไปซื้อสมุดที่สหกรณ์ คนขายได้ลดราคาให้เป็นเงิน 10 บาท เนื่องจากซื้อสมุดหลายเล่ม โดยที่เพื่อน ๆ ไม่รู้เลย และแทนคุณก็ไม่ค่อยมีเงินด้วย ถ้าข้าพเจ้าเป็นแทนคุณ ข้าพเจ้าจะคืนเงินให้เพื่อน ๆ เพราะ
 - ก. เพื่อน ๆ จะได้เห็นข้าพเจ้าเป็นคนที่มีสัตย์ต่อเพื่อน

- ข. ถ้าเพื่อน ๆ รู้ในภายหลัง ข้าพเจ้าคงจะถูกเพื่อน ๆ ตำหนิ
 - ค. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่ต้องซื้อสัตว์ต่อเพื่อน ๆ
 - ง. เพื่อน ๆ อาจจะนำเงินที่เหลือนั้นมาซื้อขนมเพื่อเลี้ยงข้าพเจ้าได้
4. ทางโรงเรียนมีระเบียบว่า ให้นักเรียนทุกคนเข้าแถวซื้ออาหารด้วยตนเอง วันหนึ่งครูปล่อยให้ นักเรียนออกไปรับประทานอาหารกลางวันช้า โอบอ้อมรู้สึกหิวมาก เมื่อถึงโรงอาหารโอบอ้อมเห็น นักเรียนคนอื่น ๆ กำลังยืนเข้าแถว และแต่ละแถวนั้นยาวมาก โอบอ้อมเห็นการรอนซึ่งเป็นเพื่อนสนิท ยืนอยู่ต้น ๆ แถว ถ้าข้าพเจ้าเป็นโอบอ้อม ข้าพเจ้าจะฝากการรอนซื้ออาหาร เพราะ
- ก. การฝากซื้อคงไม่ทำให้เสียระเบียบแถวมากนัก
 - ข. สะดวกดีที่ไม่ต้องรอนาน และจะได้รับไปทำงานที่ค้างอยู่
 - ค. ข้าพเจ้ารู้สึกหิวมาก อาจจะทำให้ปวดท้องได้
 - ง. คนอื่น ๆ เขาก็ฝากซื้อเหมือนกัน คงไม่มีใครตำหนิข้าพเจ้าได้
5. ขณะที่นักกำลังอ่านหนังสือในห้องสมุด เพื่อน ๆ ส่งเสียงหัวเราะและพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน แล้วหันมาชวนนาคคุยด้วย ทั้ง ๆ ที่ห้องสมุดมีระเบียบว่า ให้นักเรียนทุกคนรักษาความสงบ ถ้า ข้าพเจ้าเป็นนาค ข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือเงียบ ๆ เพราะ
- ก. การส่งเสียงดังในห้องสมุดจะทำให้ถูกครูบรรณารักษ์ตำหนิได้
 - ข. ครูบรรณารักษ์จะได้เห็นว่า ข้าพเจ้าเป็นคนดี มีระเบียบวินัย
 - ค. ครูบรรณารักษ์อาจให้สิทธิพิเศษในการยืมหนังสือได้นานกว่ากำหนด
 - ง. การส่งเสียงดังในห้องสมุดเป็นการขัดต่อกฎระเบียบของห้องสมุด
6. ในขณะที่ครูไม่อยู่ในห้องเรียนปฐพีเห็นเพื่อน ๆ เล่น และส่งเสียงดังอยู่หลังห้องเรียนอย่าง สนุกสนานและเพื่อน ๆ ได้ชวนให้ปฐพีเล่นด้วย ถ้าข้าพเจ้าเป็นปฐพี ข้าพเจ้าจะเล่นกับเพื่อน ๆ เพราะ
- ก. ถ้าไม่เล่นเพื่อนจะโกรธ และอาจไม่ยอมเล่นด้วยอีก
 - ข. ข้าพเจ้าอยากสนุกสนานกับเพื่อน ๆ เหมือนกับเด็กทั่ว ๆ ไป
 - ค. เพื่อนจะได้เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนรักเพื่อนพ้อง
 - ง. ยังไม่ถึงเวลาเรียน คงไม่เป็นการผิดระเบียบของห้องเรียนนัก
7. ทางโรงเรียนมีระเบียบห้ามนักเรียนออกไปซื้อขนมที่ขายอยู่บริเวณหน้าโรงเรียนขณะที่อยู่ในเวลา เรียน วันหนึ่งขณะที่ใกล้เวลาที่โรงเรียนจะเลิก พงพิเห็นเพื่อน ๆ กำลังซื้อขนมและยืนรับประทานอยู่ ที่บริเวณหน้าโรงเรียน พงพิรู้สึกหิวข้าวมาก เนื่องจากไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน ถ้าข้าพเจ้าเป็นพงพิ ข้าพเจ้าจะไม่ซื้อขนมเพราะ
- ก. ข้าพเจ้าไม่อยากฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียน
 - ข. นักเรียนต้องประพฤติดี เพื่อที่จะได้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น ๆ

- ค. การซื้อขนมที่ไม่มีคนควบคุมดูแล อาจจะทำให้ท้องเสียได้
- ง. จะได้มีเงินเหลือเก็บกลับบ้าน และแม่อาจจะให้เงินเพิ่มขึ้น
8. วันหนึ่งสานติ ลืมนำปากกาจากบ้าน จึงแวะซื้อที่ร้านค้าที่หน้าโรงเรียน ซึ่งเป็นร้านค้าที่ขายแพงกว่าปกติ คนขายคิดราคาปากกาด้ามละ 7 บาท สานติซื้อปากกา 1 ด้าม ให้เงินไป 20 คนขายกลับทอนเงินเกินมา 3 บาท ถ้าข้าพเจ้าเป็นสานติ ข้าพเจ้าจะไม่คืนเงินที่ทอนเกิน เพราะ
- ก. คนอื่นๆ ที่ได้รับเงินทอนเกินอย่างข้าพเจ้า ก็คงไม่คืนเช่นเดียวกัน
- ข. คนขายทอนเงินเกินเอง ถึงไม่คืนก็ไม่ผิดกฎหมายแต่อย่างใด
- ค. ไม่มีใครสามารถที่จะตำหนิข้าพเจ้าได้ เพราะไม่มีใครรู้
- ง. ข้าพเจ้าจะได้มีเงินเหลืออีกมาก และได้ตอบแทนพ่อค้าที่ชอบขายของแพงด้วย
9. ในการสอบกลางภาควิชาคณิตศาสตร์ กานดาทำข้อสอบไม่ค่อยได้ แก้วลายซึ่งเรียนเก่งและเป็นเพื่อนสนิทกับกานดานั่งอยู่ข้างๆ จึงเลื่อนกระดาษคำตอบไว้ริมโต๊ะให้กานดาดู ขณะนั้นครูไม่อยู่ในห้องสอบ ถ้าข้าพเจ้าเป็นกานดา ข้าพเจ้าจะไม่ลอกคำตอบ เพราะ
- ก. ถ้าครูจับได้ในภายหลังจะถูกลงโทษให้สอบตก
- ข. นักเรียนไม่ควรฝ่าฝืนกฎระเบียบของการสอบ
- ค. ถ้าคำตอบของแก้วลายไม่ถูกต้อง จะยิ่งทำให้ข้าพเจ้าเสียคะแนนอีก
- ง. ข้าพเจ้าอยากให้เพื่อน ๆ เห็นว่า ข้าพเจ้าได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่
10. ในตอนเช้าก่อนโรงเรียนเข้า อินทร์เห็นเพื่อน ๆ กำลังลอกการบ้านวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งครูให้เป็นการบ้านไว้เมื่อวานนี้ และให้ส่งก่อนคาบแรกของวันนี้ อินทร์ยังไม่เสร็จเช่นเดียวกัน เพราะไม่มีเวลาที่จะทำด้วยตัวเอง ถ้าข้าพเจ้าเป็นอินทร์ ข้าพเจ้าจะลอกการบ้านเหมือนเพื่อน ๆ เพราะ
- ก. ถ้าทำการบ้านไม่เสร็จ จะทำให้ถูกครูลงโทษ
- ข. ข้าพเจ้าต้องการที่จะทำให้เสร็จและส่งเพื่อที่จะได้คะแนน
- ค. เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องทำการบ้านให้เสร็จ
- ง. คงไม่มีใครว่าข้าพเจ้า เพราะเพื่อน ๆ หลายคนก็ลอกการบ้านเช่นเดียวกัน
11. โรงเรียนได้ประกาศให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน ในขณะที่จารีและเพื่อน ๆ ทำความสะอาดผนังอาคารเรียนด้านหนึ่ง จารีพบข้อความและรูปที่มีคนเขียนว่าศิลา ซึ่งจารีและเพื่อน ๆ ต่างไม่ชอบศิลา เนื่องจากศิลาคอยแกล้งคนอื่น ๆ อยู่เสมอ ถ้าข้าพเจ้าเป็นจารี ข้าพเจ้าจะลบข้อความและรูปภาพนั้น เพราะ
- ก. ถ้าศิลาารู้ภายหลังว่าข้าพเจ้าไม่ลบ ข้าพเจ้าคงถูกศิลาแกล้งอีก
- ข. ข้าพเจ้าต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนคนอื่น ๆ
- ค. ข้าพเจ้าต้องการทำความสะอาดให้เสร็จเรียบร้อย ถ้าครูรู้จะได้ชมข้าพเจ้าว่าเป็นเด็กดี

- ง. เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน
12. วงคตทำหน้าที่เป็นหัวหน้าชั้น ครูให้ดูแลเพื่อน ๆ ขณะที่ครูไม่อยู่ในห้องเรียน วงคตเห็นการันย์เพื่อนสนิทกำลังเล่นพนันเงินปั่นแปะกับคิรินอยู่ห้องเรียน ถ้าข้าพเจ้าเป็นวงคต ข้าพเจ้าจะไม่บอกครู เพราะ
- ก. การที่ไม่บอกครู ไม่ได้เป็นการทำผิดกฎเกณฑ์ใด ๆ
 - ข. ข้าพเจ้าจะได้มีการันต์กับคิรินเป็นเพื่อนสนิทต่อไปอีก
 - ค. เพื่อน ๆ จะได้เห็นว่า ข้าพเจ้าเป็นคนรักพวกพ้อง
 - ง. ข้าพเจ้ากลัวการันย์กับคิรินโกรธ และไม่เล่นกับข้าพเจ้าหรืออาจหาทางแกล้งข้าพเจ้าได้
13. กิตติจีจี้กรผ่านซอยแคบ ๆ แห่งหนึ่งในหมู่บ้าน บังเอิญไปเจ็ยวรถยนต์ที่จอดขวางทางเป็นรอย จีด่วน ไม่มีใครเห็นเหตุการณ์นั้นเลย กิตติจำได้ว่าเป็นรถยนต์ของพ่อจิตรราเพื่อนที่เรียนอยู่ห้องเดียวกัน ถ้าข้าพเจ้าเป็นกิตติ ข้าพเจ้าจะบอกเจ้าของรถยนต์ เพราะ
- ก. ถ้าข้าพเจ้าถูกจับได้ในภายหลัง จะยังถูกลงโทษหนัก
 - ข. ถ้าข้าพเจ้ายอมรับผิดแล้ว เจ้าของรถยนต์อาจจะยอมยกโทษให้
 - ค. คนอื่น ๆ จะได้เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นเด็กดีที่กล้ายอมรับผิด
 - ง. เมื่อข้าพเจ้าของผู้อื่นเสียหายแล้วจึงต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย
14. คีนวันอาทิตย์มีภาพยนตร์กลางแปลงมาแสดง เพื่อน ๆ ต่างมาชวนสักคิให้ไปชมภาพยนตร์ด้วยกัน สักคิอยากไปดูมากเนื่องจากมีภาพยนตร์ที่สักคิอยากดูมานานอยู่ในโปรแกรมที่จะฉายด้วย และนาน ๆ ครั้ง ถึงจะมีการนำภาพยนตร์กลางแปลงมาจัดแสดงใกล้ ๆ บ้าน แต่สักคิมีการบ้านที่จะต้องทำให้เสร็จ และส่งให้ทันในเช้าวันจันทร์อีกหลายวิชา ถ้าข้าพเจ้าเป็นสักคิ ข้าพเจ้าจะไปชมภาพยนตร์กับเพื่อน ๆ เพราะ
- ก. ข้าพเจ้าจะได้ชมภาพยนตร์สนุก ๆ ที่ข้าพเจ้าอยากดูมานาน
 - ข. ถ้าข้าพเจ้าปฏิเสธ เพื่อน ๆ ของข้าพเจ้าคงผิดหวังและไม่มาชวนข้าพเจ้าอีก
 - ค. คงมีเพื่อนคนอื่น ๆ ที่ทำการบ้านไม่เสร็จ และไม่ได้ส่งเหมือนกันกับข้าพเจ้า
 - ง. เมื่อกลับจากดูภาพยนตร์ ข้าพเจ้าจะทำการบ้านให้แล้วเสร็จ และส่งให้ทันตามกำหนด
15. หลังเลิกโรงเรียนวันหนึ่งขณะที่สามธรรมกำลังเดินกลับบ้านทางโรงเรียนได้ประกาศแจ้งการแข่งขันฟุตบอลระหว่างทีมของโรงเรียนกับทีมของโรงเรียนอื่น ทางโรงเรียนได้ประกาศเชิญชวนให้นักเรียนไปเชียร์กีฬา สามธรรมไม่ชอบฟุตบอล เขาเห็นเพื่อน ๆ บางคนกำลังเดินทางกลับบ้านและบางคนกำลังไปเชียร์ ถ้าข้าพเจ้าเป็นสามธรรม ข้าพเจ้าจะไปเชียร์ฟุตบอล เพราะ
- ก. ข้าพเจ้าอยากไปร้องเพลงเชียร์ที่ข้าพเจ้าชอบเท่านั้น
 - ข. กลัวเพื่อน ๆ ไม่พอใจ และอาจไม่คบข้าพเจ้าเป็นเพื่อนอีกต่อไป
 - ค. ข้าพเจ้าควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

- ง. เพื่อน ๆ จะได้เห็นว่าคุณเจ้ารักพวกพ้อง จึงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่
16. วันพรุ่งนี้จะเป็นวันลอยกระทง นักเรียนในแต่ละห้องต้องช่วยกันทำกระทงลอยเพื่อเข้าร่วมประกวดในงานนี้ ในขณะที่เพื่อน ๆ กำลังช่วยกันจัดกระทงดอกไม้หลังเลิกเรียน ซึ่งในทุก ๆ วัน อารีจะต้องรีบกลับบ้านเพื่อไปช่วยพ่อแม่เลี้ยงน้อง ถ้าคุณเจ้าเป็นอารี คุณเจ้าจะไม่ช่วยเพื่อนจัดกระทงเพราะ
- ก. การเลี้ยงน้องเป็นหน้าที่ที่คุณเจ้าปฏิบัติอยู่เป็นประจำ
 - ข. คุณเจ้าต้องการให้พ่อแม่เห็นว่าคุณเจ้าเป็นลูกที่ดีช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของพ่อแม่
 - ค. ถ้าคุณเจ้าไม่ช่วยเลี้ยงน้อง พ่อแม่อาจจะลงโทษคุณเจ้าได้
 - ง. การช่วยงานพ่อแม่เป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัวถ้าขออะไรจากพ่อแม่ก็ได้
17. วันหนึ่งขณะกำลังอยู่ในกิจกรรมพัฒนาบริเวณโรงเรียน เพื่อน ๆ ในห้องเรียนตกลงร่วมมือกันทำความสะอาดและแบ่งเขตรับผิดชอบของแต่ละคนในห้องเรียน ในขณะที่ทุกคนกำลังทำงานกันอยู่ รัชชัยเห็นเพื่อน ๆ ห้องอื่นกำลังเล่นตะกร้อกันอย่างสนุกสนาน รัชชัยอยากเล่นมาก เพื่อน ๆ ที่อยู่ห้องอื่นหันมาชวนรัชชัยให้เล่นด้วย ถ้าคุณเจ้าเป็นรัชชัย คุณเจ้าจะไม่ไปเล่นกับเพื่อน ๆ เพราะ
- ก. เพื่อน ๆ ในห้องตกลงกันทำความสะอาด คุณเจ้าจึงต้องทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
 - ข. คุณเจ้าต้องการทำความสะอาดให้เสร็จก่อน จะได้มีเวลาเล่นมาก ๆ
 - ค. เมื่อทุกคนในชั้นเรียนตกลงร่วมกันแล้ว ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามย่อมไม่มีใครอยากคบและเล่นด้วยแน่
 - ง. ครูจะได้ชมเชยคุณเจ้าและเพื่อนว่าสมควรที่จะเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนชั้นอื่น ๆ
18. ในการแข่งขันวิ่งผลัด 4 x 100 เมตร สีสรรต้องการวิ่งเป็นคนสุดท้าย เพื่อจะได้เป็นคนที่จะวิ่งเข้าเส้นชัย และจะได้เป็นตัวแทนขึ้นแท่นรับรางวัล แต่เพื่อนร่วมทีมเห็นว่า สีสรรควรวิ่งเป็นคนแรก เพราะออกตัวได้เร็วกว่าคนอื่น ๆ ถ้าคุณเจ้าเป็นสีสรร คุณเจ้าจะไม่ทำตามความเห็นของเพื่อน ๆ เพราะ
- ก. คุณเจ้าคิดว่าไม่มีใครมาลงโทษคุณเจ้าได้ถ้าไม่ทำตามความเห็นของเพื่อน ๆ เพราะ
 - ข. อยากให้คนอื่นเห็นว่าคุณเจ้าเป็นนักกีฬาที่เด่นที่สุดในทีม
 - ค. คุณเจ้าไม่ได้ทำผิดกติกาของการแข่งขันแต่อย่างใด
 - ง. การได้เป็นคนขึ้นแท่นรับรางวัล คงสร้างความภาคภูมิใจที่ไม่อาจลืมได้
19. กว้างไกล กำลังทำงานการฝีมือซึ่งครูกำหนดส่งภายในชั่วโมงนั้น แต่เขาไม่ถนัดในงานประเภทนี้ เพื่อนคนอื่น ๆ ต่างก็ทำเสร็จและออกไปพักกลางวันกันเกือบหมด แต่กว้างไกลยังทำไม่เสร็จ และคิดว่าเขาคงทำไม่เสร็จแน่ ๆ ถ้าคุณเจ้าเป็นกว้างไกล คุณเจ้าจะพยายามทำงานฝีมือนั้นต่อไปให้เสร็จ เพราะ

- ก. ข้าพเจ้าต้องทำให้เสร็จ ครูอาจจะให้คะแนนความพยายามแก่ข้าพเจ้า
 - ข. ถ้าข้าพเจ้าไม่ทำต่อจนเสร็จ อาจถูกครูทำโทษได้
 - ค. ข้าพเจ้าต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด
 - ง. ครูและเพื่อน ๆ จะได้เห็น ว่า ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ
20. ทองแท้ ได้รับเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนในการแข่งขันวิ่ง 400 เมตร และเมื่อวิ่งได้ครึ่งทางปรากฏว่าเขากำลังวิ่งอยู่ท้ายสุด และถ้าวิ่งต่อไปก็ไม่มีทางชนะแน่ ถ้าข้าพเจ้าเป็นทองแท้ ข้าพเจ้าจะวิ่งต่อไป เพราะ
- ก. ไม่ต้องการให้ผู้ชมตำหนิได้ว่าข้าพเจ้าไม่มีน้ำใจนักกีฬา
 - ข. ข้าพเจ้าต้องการได้รับคำชมเชยว่า เป็นคนที่มีความพยายาม
 - ค. เพื่อนๆ จะได้เห็น ว่า ข้าพเจ้าได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่แล้ว
 - ง. ข้าพเจ้าต้องวิ่งให้ถึงเส้นชัยตามกติกาของการแข่งขัน ไม่ว่าจะแพ้หรือชนะ

แบบสอบถามวัดความเป็นคนดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการ โดยที่

- เป็นประจำ หมายถึง ข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติมากที่สุด
 เป็นส่วนใหญ่ หมายถึง ข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติมาก
 เป็นบางครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติปานกลาง
 เป็นส่วนน้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงหรือสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติค่อนข้างน้อย
 ไม่เคยเลย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงหรือไม่สอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	เป็นส่วนใหญ่	เป็นบางครั้ง	เป็นส่วนน้อย	ไม่เคยเลย
1	นักเรียนไม่ช่วยปิดบังความผิดของเพื่อนคนที่กระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน					
2	นักเรียนทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
3	นักเรียนทำงานด้วยความสามารถของตนเอง โดยไม่ลอกเลียนแบบของคนอื่น					
4	นักเรียนไม่กระทำความผิดแม้ว่าจะมีโอกาส					
5	นักเรียนทำข้อสอบด้วยตนเองแม้ว่าจะทำไม่ได้ก็จะไม่ขอลอกคำตอบจากเพื่อน					
6	นักเรียนยอมรับผิดเมื่อกระทำผิดเสมอ แม้ว่าจะไม่มีคนรู้เห็น					
7	เมื่อนักเรียนเป็นเวรรักษาความสะอาดห้องเรียน นักเรียนก็จะทำทุกครั้ง					
8	เมื่อถึงเวลาเรียนนักเรียนเรียนเต็มที่ เมื่อถึงเวลาเล่นนักเรียนก็เล่นเต็มที่					
9	นักเรียนปฏิบัติงานตามคำสั่งของครูและผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด					
10	เมื่อมีคนพูดถึงโรงเรียนในทางที่ไม่ดี นักเรียนจะอธิบายให้เขาฟัง					
11	นักเรียนเชื่อฟังพ่อ แม่ ครู อาจารย์					
12	นักเรียนตั้งใจเรียนหนังสือ					
13	นักเรียนปฏิบัติตามตนตามกฎจราจร					
14	นักเรียนปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา					
15	นักเรียนมาช่วยงานของโรงเรียนแม้ว่าจะเป็นวันหยุด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	เป็นส่วนใหญ่	เป็นบางครั้ง	เป็นส่วนน้อย	ไม่เคยเลย
16	นักเรียนทำเวรแทนเพื่อนที่ไม่มาโรงเรียน					
17	นักเรียนสละที่นั่งบนรถประจำทางให้แก่เด็ก และคนชรา					
18	นักเรียนทำความสะอาดห้อง แม้ว่าจะไม่ใช่เวรของตนเอง					
19	นักเรียนช่วยเพื่อนคิดแก้ไขปัญหา					
20	นักเรียนทำการบ้านส่งครู					
21	นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมง แม้ว่าครูจะไม่เรียกชื่อ					
22	นักเรียนอ่านหนังสือทบทวนเรื่องที่เรียนไปแล้ว					
23	นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง					
24	นักเรียนอ่านหนังสือเองโดยที่ไม่มีใครบังคับ					
25	นักเรียนทำงานบ้านโดยที่พ่อแม่ไม่ต้องสั่งให้ทำ					
26	นักเรียนลงมือทำงานทันที ที่ได้รับมอบหมาย					
27	นักเรียนตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถ					
28	นักเรียนพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามที่ตั้งใจ					
29	นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
30	นักเรียนไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต					
31	นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน					
32	นักเรียนยอมรับคำแนะนำจากเพื่อนและครูด้วยความเต็มใจ					
33	นักเรียนพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ					
34	นักเรียนเคารพการตัดสินใจของเพื่อน					
35	นักเรียนเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น					
36	นักเรียนปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่					
37	นักเรียนจะไม่เปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองอย่างเด็ดขาด แม้ว่าจะไม่มีผู้ใดเห็นด้วย					
38	นักเรียนไม่เล่นหรือคุยกับเพื่อน ในขณะที่เข้าแถว					
39	นักเรียนเข้าแถวในขณะที่ซื้ออาหาร					
40	นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	เป็นส่วนใหญ่	เป็นบางครั้ง	เป็นส่วนน้อย	ไม่เคยเลย
41	นักเรียนข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย					
42	นักเรียนทิ้งขยะลงในถังขยะทุกครั้ง					
43	นักเรียนแต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน					
44	นักเรียนไม่พูดคุยเสียงดังในห้องประชุม					
45	นักเรียนไม่กินขนมในห้องเรียน					
46	เมื่อเลิกเรียนในตอนเย็นแล้ว นักเรียนจะกลับบ้านตรงเวลา					
47	นักเรียนกับเพื่อนช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย					
48	นักเรียนช่วยคุณครูถือของโดยที่คุณครูไม่ได้ร้องขอ					
49	นักเรียนให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ					
50	นักเรียนบริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ยากไร้					
51	นักเรียนให้น้องเล็ก ๆ เข้าแถวซื้ออาหารก่อนตนเอง					
52	นักเรียนวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เพียงพอกับเงินที่ผู้ปกครองให้					
53	นักเรียนเก็บเงินที่เหลือใช้จากค่าใช้จ่ายประจำวันไว้ เพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียน					
54	นักเรียนใช้จ่ายเฉพาะสิ่งที่จำเป็น					
55	นักเรียนจะปิดโทรทัศน์ทุกครั้งเมื่อไม่มีคนดู					
56	นักเรียนใช้ทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างทะนุถนอมเพื่อยืดอายุการใช้งาน					
57	นักเรียนใช้สิ่งของจนหมดก่อนที่จะใช้ของใหม่					
58	นักเรียนใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างถูกวิธี เพื่อประหยัดไฟฟ้า					
59	ถ้านักเรียนอยากได้สิ่งของใดก็ตาม นักเรียนจะเก็บเงินสะสมซื้อเอง					
60	นักเรียนนำสิ่งของเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ใหม่					
61	นักเรียนรักษาความสะอาดของบ้าน					
62	ในวันสำคัญนักเรียนร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับโรงเรียน เช่น ปลูกต้นไม้					
63	นักเรียนทิ้งขยะลงถังขยะ					
64	ในวันลอยกระทงนักเรียนทำ หรือซื้อกระทง ที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติ					
65	นักเรียนทำความสะอาดห้องนำหลังจากใช้แล้ว					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		เป็นประจำ	เป็นส่วนใหญ่	เป็นบางครั้ง	เป็นส่วนน้อย	ไม่เคยเลย
66	นักเรียนรักษาสาธารณสมบัติของชาติ เช่น ถนน สะพาน					
67	นักเรียนซื้อและใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศไทย					
68	นักเรียนบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย					
69	นักเรียนยืนตรงเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ					
70	นักเรียนเชิญชวนให้ผู้ปกครองไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาวรุ่งทิพย์ หอมวิไลย

วัน เดือน ปี เกิด

4 กุมภาพันธ์ 2517

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

อาจารย์ 1 ระดับ 5

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนวัดบำเพ็ญเหนือ

เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2539

ศษ.บ. (สาขาการประถมศึกษา)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2549

กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.